

Kaiwo Bo Boyari Paulusi

Soi We Jemati Na

Korintusi

Kaiwo dedung we 1 Korintusi

Bendari Korintusi mani, raminde nanai bendari fiabai sewa na nu Akhaya foi. Kaiwasa na Korintusi foi etaroanso Seng Allai kaha, tuti eweagama siai bitoya; efau esomi we seng wetarai kaha fo. Paulusi kiorang Kaiwo Mahikai kariri todoni Seng Yesus Kristusi feriri inontaraine tata na ne mirehafoi, tuti manea nasa eroasoai. Dontai werusara mani, Apolosi dontai to Korintusi aha, fiatasa aha ambori eroaso Kristusi mutu.

Embai beiru teai aha mani, mano eroasoai na Korintusi fosa etanatu surati bei we Paulusi. Nanai wedaya Paulusi soi surati bonini wesa aha. Deisaha kariri fi etutani wea fo tuti deretawansa weo fi masi kahai enari fo bitoya. Weo eweboyari kaha mae esawasa, manea eteyo eraria Apolosi, manea aha ria Paulusi. Kontai deunausa kariri rirau tuti maninawafo.

Kontai medu kariri Kristenifosa we fiang ohonai wekorbani we aririwang beia fo, etang ete nana fanai. Tuti maneiru teai nasa enemitituai we ene doroifosa kaha mae enemirorong dedai, tuti eteyo esobu Fi Maio Nuaninu Mirarebana foi dohona fo beng sewa weru mano siai wei fosa. Medu kariri rangno enemiwawufo, na robong suraya botoru (13), tuti kariri todoni kontaio inontarai emararehara fosa ambori Allai duwisa aha fo. Fi siai bitoya kontai deunau wesa.

Kaiwo na suratinei deto kutuai tonina:

1:1-9 Paulusi denatu mahikaifea tuti dohong mahikai we Allai.

1:10–6:20 Paulusi deretawang mano eroaso Yesusi na Korintusi fosa, weo esawasa tuti enari fikirira bitoya.

7:1-40 Deunausa kariri rirau.

8:1–11:1 Deunausa kariri fiang ohonaia we omi we aririwangfo nai.

11:2-16 Koang kariri wiwingfosa na nadi rorong fo.

11:17-34 Kariri todoni etohonsua perjamuangfoi, etang roti tuti etunung anggurifo we ambori earomio Seng Yesusi ne mireha wesa fo.

12:1–14:40 Deunau kariri Fi Maio tasobuai ria Nuaninu Mirarebana foi fo.

15:1-58 Deunau kariri mansuwi-suwi aha foi.

16:1-4 Kariri ene etohong doi we Kristeni ene pari fi fosa na nu Yudea foi.
 16:5-24 Kaiwo wefuiai tuti dohong mahikaifeai wesa.

Paulusi urohong mahikai we jemati na bendari Korintusi

1 ¹⁻²Weo doroio Allai ne jematiwa mea na bendari Korintusi, amani inontarao memararebanai na Kristus Yesusi ne mea, tuti Allai sahu mea we meminohi weinontarai memararebana wa mea, mai kariri sahu ne inontarai na doni konta fosa ambori eminohi emararebanafo, amani mano eroaso tane Seng Yesus Kristusi, mano weSeng wesa tuti weSeng we tata konta foi.

Kaiwo anatu ninai na yau Paulusi, na Seng Allai ne dawiafo, yuai yau we Kristus Yesusi ne rasuli, tuti kaiwone na imeiri yau kaha mae na tane doro Sostenesi kontai. ³Auenemitawanaifa kadono tane Dai Allai tuti Seng Yesus Kristusi urohong une bengfo arora we mea tuti urohong mea menumiruainso ne maifo.

Paulusi fia Allai tuti dohong mahikai wei, we ne mahikai deinawia fo na ne inontarai na Korintusi fosa

⁴Yohong mahikai pampang we Allai, we fio niariri pampang we mea na Kristus Yesusi wa, amani dohong ne bengfo arora we mea fo. ⁵Meweboyari ria Kristus Yesusi wa wedaya Allai dohong mea mewemambiriu na fifiani kontai. Dohong mea mewartawang kariri ne mahikaifo tuti mesawai we memadu kaririai kontai. ⁶Na tonanane deinawiai we amene kaiwo kariri Kristusi fo, mesoniaia mai na menemirongwai ampa. ⁷Ampafe fi kariri taminohi weinontarai Kristeni fo mesobuai mai ria Allai Nuaninufoi ampa, tuti metamang we rahida tane Seng Yesus Kristusi da nai ma foi, amani rahida kaiwasa fuba nunei kiai ewatioi we da ma fo. ⁸Allai mantauni ambori dohong mea mewemambiriu pampang, ampafe meroasoia mutu, paria rahida tane Seng Yesus Kristusi da nai ma foi. Ambori paria rahida nani sobuai we menari sarawafea kaha. ⁹Allai mani meroasoi tarai, we dohong kariri ne kaiwo arera fo na mai. Andino sahu mea ma meweboyari ria Kaisungno Yesus Kristusi, tane Sengfoi ne.

Paulusi sua jematifosa we esawasa

¹⁰Doroi meaine, na Seng Yesus Kristusi wonongne, yutanai na tapapa we mea paria, we mesawa mea fanai. Mae menemirong boyari, tuti meweboyari pampang, na fi memadura wa tuti na fi menemituitaita wa. ¹¹Weo Klui ne arikangfosa, eteisaharai we yau eteyo wiro meweboyari ahang kahai mae mesawa wawera mea paria. ¹²Fianai aino imadurai mau ninai mani, manea meteyo mene mano wenunggamiei we mea mani

Paulusi. Manea aha mani meteyo meneng dino Apolosi, manea kontai aha mani meteyo meneng dino Petrusi, tuti manea kontai aha mani meteyo meneng dino Kristusi.

¹³Manamo Kristusi ne taraifoi wirotababauri tonana kaha. Kontai mewaitawanai weo, wirotimereha na aitabafai we mea kaha, ete mewebaptisi na wonohu Paulusi ne kaha. ¹⁴Yohong mahikai we Allai, weo na mea kiai wirotiwebaptisi mane wau kaha, mae Krispusi tuti Gayusi umeiri uru terai. ¹⁵Ampafe na toninane, wirotmanea meteyo iwebaptisi mea na wonohune ambori meraria yau fanai. ¹⁶(Oh! Arohuoai kontai we Stefanusi ne munu rorong fosa mani, yauno iwebaptisisa konta ne. Wape enehutitui, tarahai wirotmanei siai ahang kaha.) ¹⁷Weo Kristusi demi yau we iwebaptisi kaiwasa kaha, mae we iwuwu Allai ne Kaiwo Mahikai ne. Kontai kaiwo iwuwuai nanai, wirotiwuwuai na kaiwo awai nunei kaha, weo imaya we Kristusi ne marareha na aitabafai ne mambiriufi wefiea kaha fanai.

**Allai ne awaifo tuti ne mambiriufi tawaitawanai
na Kristusi, wirot na awai nunei kaha**

¹⁸Tatairiri Kaiwo Mahikai kariri Kristusi we mireha na aitabafai we feriri inontaraine tata fo. Kaiwasa ambori esodai aiwai fosa, amani mano eteiayara fosa mani, eteyo kaiwo nanai kaiwo webonggoi paria fine. Wape weo mano Allai feriri tatara ne tata mani, tataramioai manitaroasoai tuti tateyo, “Kaiwo ninai mani Allai ne Mambiriufi dine!”

¹⁹Weo na Sempaisi ne Kaiwone rabuang bei dotu tonina:

“Ambori mano eteyo ewaitawangfi disa
ambori ene ewaitawanafo wioru,
tuti mano esawai fosa enemitituitafo,
inaria nai werusa ki.”^a

²⁰Sempaisi ne Kaiwone dotu tonana mani ambori tamadu fiani kariri mano esawai fosa, ete mantaunau Kaiwo Musai soi fosa, tuti mano esawai esawa tuti fi nunei fosa ne? Tateyo esawai tuti esobu aunau dedai paria, wape na Allai arongreafo mani, enemitituitafo webonggoi paria. Weo Allai deinawiaia kasau ampa, we inontarai nunesa ene awaio enemitawana fo tupa dawohi arorawa. ²¹Weo Allai na ne awaifo wedaya ambori mandoni kontai, sewaia todoni ki, wape wirotderoanso Allai na ne awai nunei nani kaha. Wape Allai piraise we feriri inontarai eroasoi fosa na kaiwo amewuwuaifa kariri Kristusi fo, amani na kaiwo inontarai eroasoa kaha nesa esahuai we kaiwo webonggoi fo. ²²Inontarai Yahudi nesa etawiai we ewati te fitantumafeai we fiainawiai kariri kaiwo amewuwuwa fo, akawuru wori eteyo eroasoai. Tuti inontarai Yunani fosa

^a 1:19 Yesayai 29:14

Allai sahu inontarai ehatui fosa eroasoai

“Mandoni dino bioi arong we fiea mani,
wenani bioi arong we Sempaisi terai.”^b

Kaiwo kariri Kristusi wemireha na aitabafoi fo

2 ¹Doroi inontarai Kristeni wa meaine! Na rahida ira mau iwuwu Allai ne Kaiwo wetarai fo we mea nai nani, wirot imadurai kariri mantaung yau nehu awaine kaha, ete imadu we mea na kaiwo sariati ne feai we iwawora menemirongwai naya kaha. ²Weo imaduraia futuayai ampa, we rahida inayaifa na nanai ria mea wa, wirot imadu kaiwo siai fea kaha, mae imadu kariri Yesus Kristusi terai, amani kariri Kristusi mano

The New Testament in the Ambai language of Papua, Indonesia; 1st ed. © 2010, Yayasan Sumber Sejahtera

mireha na aitabafoia foi. ³Tuti rabuang bonani nehu mambiriufea kaha tuti nuhuruainso imatai paria, adareti yeyo iwawu weru fi iru fo. ⁴Kaiwo Mahikai ikoramaifa we mea nana fo, wiwo ikoramai kariri mantaung yau nehu awaine kaha, ete na kaiwo wedaya kaiwasa efaraise we etaramioafo kaha, mae na enehutawang te Nuaninu Mirarebana foi ne mambiriufo terai. ⁵Inari tonanafo mani we ambori mewartawanai we na Allai ne Mambiriufo terai aino wedaya meroaso Kristusifo, wiwo na inontaraine ene awaifo kaha.

Nuaninu Mirarebana foi deunau tata kariri Allai na ne awaifo

⁶Tonanai ki, wape we mano eroaso Kristusi na mai fosa mani, kaiwo amemaduraifa sewai paria. Awai nani wiwo na awai nunei kaha, tuti wiwo awai nano mananu nunei fosa kaha, amani parentao ambori eworu foi kaha. ⁷Wape awaio amemaduri wesa nani mani Allai ne awai dediwari foi fine. Awai nani nunei deitawani kaha, weo dediwari werusa fefe, wape rahidao niari nunei kaharai fo Allai meinenami kawuru ampa, we dohong ne sambewaraio dadai fo we tata nai. ⁸Mano ewemananu na nufi ninisa, manei wiwo deitawang kariri awai nani kaha. Weo ewaitawang awai nani fea reti, wiwo epahu Sengno dedai sambewara foi na aitabafoi kahai ki. ⁹Wape fininai kariri fianai aino dotu na ne Kaiwofo deyo,

“Fio tawatioai na tauremine na wea kahai,
tataramioai na tataramine na wea kahai,
tuti taenemitituai weai na wea kaha,

finanai kiai Allai meinenamai we mano enemiwawuti fosa ne.”^c

¹⁰Wape Allai deinawiai we tata na Nuaninu Mirarebana foi ampa, weo Nuaninufoi mani deitawang maino fiani kontai, paria Allai enerorong ketui pari foi kontaio deitawani. ¹¹Weo mandoni kontaio wiwo deitawang inontarai manei enerorongfoi kaha, mae wenani mantauni nuaninufoi reto. Tonanai kontai we Allai, mandoni kontaio wiwo deitawang enerorongfoi kaha, mae Allai Nuaninufoi mantauni dino deitawani ne. ¹²Tuti tata mani, wiwo taenemitituaitafo ete tatafu kaiwo fo wiwo kariri inontarai nunesa ene etafurafo kaha. Mae Allai denatu Nuaninufoi we tata ma we fiata tata, ambori fianai aino dohonai we tata meu fo, tatafu na mai.

¹³Ampafe, kaiwo amemadura ne, amemadurai wiwo kariri kaiwo na inontaraine ene awaifo kaha, mae na kaiwo Allai Nuaninufoi deunauwai we amea we amemadura fo, ambori ameteikariri fi na rorafaini, amani fio wetarai fo. ¹⁴Wape mano esobu Allai Nuaninufoi kaha fosa mani, wiwo ebiri we esobu fio Allai Nuaninufoi dohona fo kaha. Weo finanai esahuai we fi webonggoi fine, tuti wiwo ewaitawang sobu finana kahaia.

^c 2:9 Yesayai 64:4

Weo fi tonanane, mano sobu Allai Nuaninufoi dino tefurai na mai ne. ¹⁵Wape inontaraio esobu Allai Nuaninufoi sa mani, ewemambiriu we etaroang maino fifiani kontai, ampafe ehutuui we doni aino bengfo tuti doni aino karirafu. Wape we mantaunsa mani, inontarai siai etaroansa we ehutu kaiwo kariri sa kaha. ¹⁶Weo na Kaiwofo, arawang bei dotu deyo,

“Mandoni kontaio wiwo deitawang Allai enetituaitafo kaha, tuti wiwo wemambiriu we deunauwi kaha.”^d

Wape inontarai taroasoa ne tata mani, Kristusi enetituaitafo nai na tata ampa.

Paulusi deunau jematifosa we wiwo esawasa fanai, mae enemirorong boyari tuti eraria Kristusi terai

3 ¹Doroi meaine, raminde iminohi ria meawa nanai, wiwo imadu na kaiwo mai we madurai we inontarai etohong kariri Nuaninu Mirarebana foi kaha fosa. Mae imadu na kaiwo miawa we inontaraio era ria nunei tuti wiwo etohong kariri Nuaninu Mirarebana foi kaha fosa etafura fo, amani we inontaraio ewearikang marereha na ene eroaso Kristusi fosa. ²Raminde nana mani kaiwo imadurai we mea fo, ne tarai toyari yohong ui we mea, amani fiang we arikang marareha, wiwo fiang we inontarai fuba kaha. Yeunau mea tonana weo wiwo mewemambiriu we mesobu fiang mutubaru fo kaharai, amani kaiwo mai we inontaraio etohong kariri Nuaninu Mirarebana fosa esobua fo. Tuti paria ninai, wiwo mewemambiriu we mesobu fi tonana fong kaha. ³Weo na fi menari wa, ne tarai toyario meweinontarai mera ria nunei di mea. Weo enemirorong pirahai wawera mea tuti meweiteta wawera mea. Fianai aino menari tonana ne, deinawiai we mea mani, inontarai mera ria nunei di mea terai. ⁴Weo masino manea meteyo, “Yau mani, Paulusi ne inontaraio iriati di yau,” mane mea aha mani meteyo, “Yau mani, Apolosi ne inontarai iriati di yau.” Mewaitawana kahai e, we na mene menari tonana wa deinawiaia kasau ampa we nana mani meweinontarai nunei di mea terai ne?

⁵Menari tonanai wape, yutang bera mea mau we Apolosi mani mandoni dine? Tuti Paulusi mani mandoni dine? Auru mani mangfata arora di auru. Allai yuai auru tonanai we ambori auwiwiaing mea we meroaso Kristusi. Mansiari-mansiari niari kariri fianai aino Sempaisi dohonai we auru we aunari fo. ⁶Ne tarai toyari mano erufi na romi, yau mani weo itanang aibong, mae Apolosi dino sara weduara ne. Wape Allai meiri andino dohong aibong nani tifu ne. ⁷Ampafe mano sanang foi wiwo wefiea kaha, tuti mano sara weduara foi kontai wiwo wefiea

^d 2:16 Yesayai 40:13

kaha, mantao Allai andino atori ne, weo andino niari aibong nani tifu ne. ⁸Mano sanang foi tuti mano sara weduara foi, uru mani umasi, wiro manei dedai sewa manei kaha. Tuti mansiari-mansiari ambori sobu ne fiembaitafo, kariri fianai aino niari nanai ki. ⁹Weo auru mani inontarai aurufi ruhiai we Allai di auru, tuti mea mani, mene tarai toyari Allai ne romi aurufi nai di mea.

Tuti mea mani Allai ne munu di mea kontai. ¹⁰Na ne bengno Allai dohonai arora we yau ne, nehu tarai toyari inontarai sewai we niari munu, inari munu amangfoia mitu ampa, tuti inontarai siai manei biaungno munufi nai. Amani imadu Kaiwo Mahikai fo we mea ambori meroasoia, tuti manei siai deunau mea ambori metoa mutu na mene meroasoai nani. Wape mandoni dino biaung munufi mani, enetituai saurai we todoni biaung munufi sawifo. ¹¹Weo Allai mantauni dohongno Yesus Kristusi meiri kawuru we munu amang, tuti inontarai siai manei wiro niari munu amang siai bei we biaung munu sawi kaha, mae na Kristusi terai. ¹²Inontarai ebaung munu sau munu amang nini sa, tarahio manei niari munufi na emasi, ete manei niari na peraki, ete manei siai aha mani na kamiei ne harga dedai, amani etairiri kaiwo wetaraifo na mai we jematifoi. Tarahio manea siai kontai enariri na ai ete ninoi memasa ete na ai nukahai. Nana mani ewuwu kaiwo we jematifo na mai kaha. ¹³Fianai aino enari nanai, na rahida Kristusi daraberahi nai aha ma foi ambori wati kariri mansiari-mansiari fi niari fo ki, we finanai masi ete bireri e. Weo rahida bonani mani, Kristusi da tuti ne adiafoi we titua inontaraine tane fi tanari fo nayai we masi ete bireri e. ¹⁴Masino fi enari munu nai nanai, manei nengfo adiafoi kaso tuparai mani, wenani ambori sobu fiembaitafo ki. ¹⁵Mae fi niari fo adiafoi kesoia mani, sobu dadirafo paria, we ne fieai ahang kaha fefe. Ne tarai toyari inontaraio kiaharai weru adia rorong foi, kuteai kontai adia kasoi, wape ne fi minohi tutira fo kai nai werui.

¹⁶Mewaitawana kahai we Sempaisi ne Munu di mea, tuti Allai Nuaninu Mirarebana foi niayai na meawa ne? Nana mani ne tarai toyari ne Munu Minohi Nai foi di mea. ¹⁷Mandoni dino niari Allai ne Munu Minohi Nai foi wioru na fi kerira niariri foi mani, Allai ambori miung wenani wioru ki. Weo Allai ne Munu Minohi Nai foi mani mirarebanai, tuti meaino sahu mea we ne Munune.

¹⁸Dohonao metatofa bera mantaung mea fe. Mandoni dino enetituai wei mani sewai na inontarai euremireafo mani, todoni kontaio niariri we webonggoi na inontarai euremireafo, ambori sobu awai tarai fo na Allai. ¹⁹Weo awaio inontaraine etaparandini foi mani, na Allai urengreafo mani, awai nani webonggoi paria. Weo na ne Kaiwofo rabuang bei dotu tono:

“Inontarai esawai fosa ene awai nani,

Allai niariri toyari wai tepari we tefusa nai aha.”^e

²⁰Tuti rabuang bei dotu toninai kontai:

“Sempaisi deitawanai we inontarai esawai fosa enemitituaitafo mani wirowefiea kaha ki.”^f

²¹Ampafe tonana mani, dohonao mane boi aromu tuti inontarai ro riati foi fanai. Weo fio metawi wea fo, Allai dohonai kawuru we mea.

²²Allai dohongno fiani kontai we fiata mea, amani yau Paulusi, Apolosi, Petrusi, Allai dohong amea kiai we amefata mea. Kontai metarang ete, memarareha, finanai ambori kia mai we mea. Tuti nunei nini, fio na rabuang bonini, tuti ne ambori kawariai aha ma fo, fi fuba nani kiai niariri we mea, tuti dohong finani kiai we fiata mea nayai. ²³Tuti mea mani, Kristusi dino ne mea ne, tuti Kristusi mani, Allai andino neni ne.

**Paulusi, mano yufi we Kristusi foi, denggoasa ambori eboi
ealomifo fanai, tuti etato mano ewewafoniai wesa fosa,
tuti etohong kariri fi maio i tuti Apolosi unari fo**

4 ¹Ampafe todoni kontaio amea mani, mewati amea we inontaraio amewewoming we Kristusi di amea. Ameaino Allai yoaso ne Kaiwo dediwara fo we amewuwuaifa ne. ²Ampafe fi reantenang we woming tonana nesa mani, todoni kontaio erufi na mai, wirowewuweru fi eru fo kaha. ³We yau mani, manei na mea ete mandoni kontai ki, enetituai fieai kariri yau, toyari deyo irufi we Kristusi na mai kaha, wirowehutituai we wenani kaha. Tuti yau kontaio wirowekutu kaiwo kariri mantaung yau ete nehu fi iru fo kaha kontai. ⁴Weo na enehurorongnei iwaitawanaifa we na fifiani kontaio wiroweinari sarafiea kaha. Tonanai ki, wape finanai wiroweinawiai we inontarai imararebanai di yau kaha. Weo Sempaisi meiri andino ne mambiriu we kiutu kaiwo kariri yau ne. ⁵Tonana mani wirowemesahera mehutu kaiwo kariri inontarai fanai, toyari kariri ene fi eru fo mai ete bereri. Weo wirowerahida kaharai, ampafe metamang ao Sempaisi daraberahi ma akawuru wo. Weo rahida bonani mani fianai aino inontaraine enari worawai na mamantiti fo kontaio ambori deinawiaia wati parai ki. I kontai ambori sefa fianai aino kaiwasa enemitituaitaifa na enemirorongfoia kasau ki. Rahida bonani faini dino ambori Allai dohong fiembaitai we mansiari-mansiari ki.

⁶Doroi meaine, fianai aino imaduarai nanai, yeo imadurai kariri yau tuti Apolosi tonanai, ambori mesobu aunau kariri fianai aino beng sewa fo, ambori meruai inontarainesa karera fanai. Imadu kariri auru tonanai we ambori auwekasina we mea ambori mewaitawang kariri kaiwo rabuangno dotu deyo,

“Merutawang te kaiwo rabuangno wataia ninai,

^e 3:19 Ayupi 5:13 ^f 3:20 Masmuri 94:11

wiro menari seru weai konta fanai.”

Ambori na tonanane wiro boi aromu tuti manei mae wahu tawang mano wei foi fanai. ⁷Weo mandoni dino yuai mea metadai sewa inontarai siai ne? Mewaitawanai we fifiani kontai aino meneng wa, finanai Allai dino dohonai we mea ne. Ampafe we fianie meboi mearomi we fi mesobua wa ninai? Menari toyari mesobu finanai na mantaung mea mene mebiruwa fenanai.

⁸Mene pari wefieai ahang kaha, fifiani kontaio mesobuaia mai ampa, mae amea mani bereri. Tuti mewemananu ampa mae amea mani bereri! Wape taraia fino, ambori amea kontai ameru wang mananu fo kontai ria meafe. ⁹Weo enehutituai weaia mani, mano amewerasuli ne amea mani, Allai dohong amea ametawawa sewa weru inontarai siai nesa kiai. Amene tarai toyario inontaraio ene fiea kahaio esobu aibo marareha fosa. Ea mani, ambori inontarai emung funonsa na rapangan na kaiwasa earomireafo. Kaiwasa na doni kontai era ma esai amea, inontarai nunei esai amea tuti wewaifosa kontai esai amea. ¹⁰Todonie, inontarai esahu amea we amewebonggoi we amewuwu Kristusi fo, wape mea mani meteyo inontarai mesawai di mea? Tuti amefanahang, mae meteyo meaino mewemambiriune, tuti kaiwasa etato mea mae esahu tawang amea. ¹¹Paria sobu rahida nini kontaio, amewawisi tuti amearomitataha. Amesansung ansung karira. Inontarai enari kanggani amea paria tuti amene pari katai we ameminohi nayai. ¹²Amerurai paria we amerufi we fi ameneng. Inontarai eteikanggani amea wape amemoansa. Tuti enari kanggani amea wape ametawang amea. ¹³Eteibera amea, wape ametohong kaiwo mai fo wesa. Paria sobu rahida bonini kontaio inontaraine ewati amea toyari amene tarai toyari aikahia kerira.

¹⁴Isoi kaiwone we mea mau ninai, wiro we ambori yohong mamaya mea naya kaha, mae we yeretawang mea nayai, toyari nehu arikang terai enehuwawu meawa. ¹⁵Weo tarahio meweinontarai Kristeni wa, mesobu mantaunau bitoya pari ampa, wiro atoafonsosa kaha, wape manea efau mesahusa we mene wawa kaha. Imeiri yau kawuru, yauno na Kristus Yesusi iwewawa we mea ne, weo yauno ika Kaiwo Mahikai kariri Kristusi fo ma iwuwuai we mea ne. ¹⁶Ampafe yutanai na tapapa paria we mea we metohong kariri yohonane. ¹⁷Nanai wedaya yemi Timotiusi dontai we mea mau. Timotiusi nini mani, ne tarai toyari nehu arikang teraio enehuwawuti dine. Tuti i mani arikangno taroaso dine, weo daria Kristusi na mai paria. I ambori da mau we deretawang mea we metohong kariri nehu yohong toa ne na Kristusi Yesusifo, amani kariri fio yeunawai na doni kontai na jemati iraoa foa fo.

¹⁸Maneiru teai na mea ewaitarahio wiro ira aha mau we iwati mea ahang kahaia finanai, ampafe eboi earomi paria. ¹⁹Wape masino Sempaisi yoa weaifa mani, waroi ahang kahai mae ambori ira we mea

mau rai. Na rahida bonani ambori iwatio fianai aino inontarai eboi earomi nanisa enari wa ki, we tarai ene mambiriu we enari fieai kariri emadurafo ete manta eboromi fiabai funoma ne? ²⁰Imadu tonanai weo Allai deinawi ne Mananufu na manei mani, wiwo watioai na kaiwoariri arora wenani medura fo kaha, mae na mambiriuo wenani niari fo. ²¹Ampafe ne doni aino menemioa ne, meteo ambori ira mau we yeunau mea na tapapa, ete na kaiwo manang fo tuti enehuwawu mea re?

**Paulusi medu kariri inontarai Kristenio meninawa
foi we jematifosa ehatai werui**

5 ¹Tarahuo kaiwasa bitoya emadurai paria weo na mea manei niari maninawa kerira foi, amani kia tamang ne wiwing fui foi sahui we ne wiwing tuti dena riati, nana mani fikerira paria. Maninawa tonanane kaiwasa etaroanso Sempaisi kaha fosa kontai ki wiwo enari tonana kaha. ²Mewaitawang fisarawai tonanane ampa, wape meboi mearomi nendai. Ne mai mani, menemirong fituayai paria we ne tonanane tuti metata mano niari maninawa tonana foi weru mea. ³Mewaitawanai weo nehu tarainei mani tarai niayai na ninai waroi weru mea, wape enehurorongfuisi mani niayai kefang ria mea na nana wa. Nanai doni ikutu kaiwo kariri mano niari maninawa kerira tonana foi ampa, yeyo; Na Seng Yesus Kristusi wonongne, todoni kontaio inontarai tonana nei sobu aiboifo! ⁴Ampafe mefanduhi mea mani, mewaitawanai we yau kontai na enehurorongnei ifanduhi yau ria mea, ampafe na tane Seng Yesusi ne mambiriufu tuti ne wonongfo, ⁵metawing inontarai nani to Saminseni warang rorong foa, ambori enerorong kerira wesasari foi sobu ne karirafo, pariao daraberahi weru ne sararifo, ambori nuaninufu sobu mai ki, na rahida Sengnei daraberahi nai ma foi.

⁶Meboromiwai fiebai funomai mani, beng kaha. Mewaitawana kahai e, kariri kaiwo netaweai dotu tofino, “Ragi kutu fuba kahai, wape wedaya tepungno fiati foi dautai sentenang.” Nana mani inontarai manei dohong sasari, mae kia karirafo we mea na jematiwai kiai. ⁷Na rahida fubao esahui we rahida Paska foi mani, inontarai Yahudi fosa ehabi ragifo kiai weru ene munufu, tuti emung domba antung fo. Tonanai kontai mehabi inontarai dohong maninawa foi weru mea, ambori mewaworu aha tuti mene taraiwai toyari roti weragi kaha. Weo tarai, mene tarai kariri roti weragi kaha nani, tuti memararebanai. Weo Kristusi andino ne tarai wedomba antung Paska foi emuni wekorbani we tata ampa. ⁸Ampafe mera ma toyari tatohonsua tane rahida fuba nani na tamararebanai. Tatohong suari na roti weworuo deinawi kariri taenemirongno mirarebanai tuti wetarai fo. Dohonao tanari suari na roti memo weragi foi fe, amani ragio deinawi kariri taenemirong kerira wesasari foi fe.

⁹Na nehu kaiwo anatu raminde yenatuai fafong we mea mau wa, yeikaririai kawuru we mea ampa we wiwo mefarao mandoni kontaio niari

sasari maninawa fo fanai. ¹⁰Fianai aino imadurai tonana ne, wirowi imadu kariri inontarai siai weru jematiwai kaha tuti mano wirowi etaroanso Allai kaha fosa kaha. Ea mani efau enari sasari toyari emaninawa funomai, ete euremi fiabai we rafoi, ete etatofa we ehamananapi, ete esomi we aririwang. Inontarai eweKristeni kaha nani saino wirowi yeretawang mea we mehatai werusa kaha, weo masino merurai we mehatai weru inontarai tonana fosa mani, ne tarai toyari menayai na nunei aha kaha. ¹¹Mae mano imadu karirisa weo mehatai werusa nesa mani, inontaraio eteyo ea mani eroaso Kristusi disa tuti ahusa we tane doroi na jematiwai disa, wape enari maninawa kerira foi, euremi fiabai we rafoi, esomi we aririwang, etairiri inontarai, emayeru biriu, ete etatofa we ehamananapi. Inontarai eweKristeni tonana nesa mani, dohonao mekahefansa fanai.

¹²⁻¹³Weo taraie inontarai siao eroaso kaha fosa mani, nehu mambiriufei we ikutu kaiwo karirisa kaha. Allai meiri andino ne mambiriu tonana ne. Wape we mene inontaraio na jematiwai mani, todoni fino mantaung mea mehutu kaiwo karirisa kahai nina? Mene pari mambiriu tonana e? Todoni kontaio mehutu kaiwo karirisa! Na Sempaisi ne Kaiwofo, rabuang bei dotu deyo,

“Inontaraio enari fi karira fo, metatasa weru mea.”^g

Paulusi deunau inontarai Kristeni fosa we wirowi etinggi ene doroifosa we mangkutu kaiwo eweKristeni kaha fosa fanai

6 ¹We fiani e, manei na mea wekaiwo we ne doroi inontarai Kristeni manei, dinggairi to mangkutu kaiwo wirowi deroanso Allai kaha foi nina? We fiani e, wirowi dinggairi tono ne doroi emararebana fosa ambori ehutu kaiwo kariri suru kahai nina? ²Mewaitawana kahai we Allai ne inontarai emararebana nesa mani ambori esobu mambiriu we ehutu kaiwo kariri nufi ne rai e? Ampafe masino mesobu mambiriu we menari tonana mani, we fianie menemitituai wirowi mewemambiriu we mehutu kaiwo kariri kaiwo wirowi maraba tonana kaha fo nina? ³Mewaitawanai we wewainesa kontaio tane mambiriu we ambori tahutu kaiwo karirisa. Tonana mani kaiwo arora na nunei mani, wirowi fi maraba fine kaha. ⁴Ampafe masino kaiwoariri tonana feai kawaria mani, we fianie meha kaiwo nanai we mangkutu kaiwo etaroanso Allai kaha fosa wei ne? Ea mani ene pari mambiriu na jematiwai we ehutu kaiwo kariri mea. ⁵Metohong mamaya paria. Tofino! Masino tane doroi Kristeni wasa manea ewekaiwo wesa mani, manei na mea wirowi sewai we kiutu kaiwo karirisa kahai e? Wirowi bireri sea kaha fe, todoni kontaio maneiru teai na mea esawai tonana rai! ⁶Wape menari tonana kaha, mae manei wekaiwo we ne doroifo mani, doaria dinggai ne doroifo to mangkutu kaiwo

^g 5:12-13 Ulangan 13:5, 17:7

deroanso Allai kaha foi aha nina. Tuti niari tonanai na kaiwasa eroaso Kristusi kaha fosa earomirerafo.

⁷Mewaiteta we mea fo teraio deinawiai we mene mambiriufai aha kaha tuti metawai ampa. Wape ne beng sewa mani, manei niari ne karirafeai we mea, ete sofa mea we kiamanana mene fifo mani, menemboru terai. ⁸Wape meaino metoari aha menari inontarai siai tonanai, amani menari karirafosa wesa tuti metofasa. Tuti fininai tera kaha mae, menari we mene doroi inontarai Kristeni wasa.

⁹Mewaitawanai kahai e, weo inontarai eharira fosa mani, wirow esobu katai na Allai ne Mananu rorong fo kaha? Dohonao menemitituai sarawa fe! Inontarai emaninawa funoma fosa, mano esomi we ariwang fosa, mano eriraua mae enayai ria wiwing ete mang siai nariai aha fosa, mang mano meninawa we mang siai tuti wiwingno meninawa we wiwing siai fosa, ¹⁰mano ehamananapi fosa, mano euremi fiabai we ra fosa, mano emayeru biriu fosa, mano efaraise we etairiri kaiwasa siai fosa, mano etatofa we ehamananapi fosa, inontarai ninisa kiai wirow esobu katai na Allai ne Mananu rorong fo kaha. ¹¹Tuti inontarai maneiru teai na mea, raminde nanai mene tarai tonana. Wape ninaia mani Allai yuairurang meara memararebanai na urengrerafo ampa, tuti wedaya mea mebeng riati ampa. Finanai kiai tane Dai Allai niariri na Seng Yesus Kristusi wonongfo, tuti na Allai Nuaninufoi ne mambiriufo.

**Paulus deretawansa we ewaitawang wedua ene
taraifoi weru sasari maninawa foi**

¹²Inontarai manea eteyo Allai feriri tata weru aiboi tasobui weo fikirira tanariri fo, donio emadu eteyo, “Inari fifiani kontai, ne bengfo ete karirafosa, finanai mai we yau kontai.” Wape wirow finani kiai kiai mai kaha. Tuti eteyo, “Inari fifiani kontaio, mai we yau.” Wape we mantaung yau mani, imaya we itua nehu tarainei we niari maino finani kiai kaha. ¹³Tuti emadu kontai eteyo, “Fiangne mani we taeneminei, tuti taeneminei we fi tatani nei.” Wape fi ani nani tuti taeneminei, Allai niaria wioru rai. Allai wirow niari tane tarainei we tanari maninawa kerira foi nai kaha, mae we Sempaisi terai. Tane tarainei mani, Sempaisi ne fi dine, tuti Sempaisi niai na tane tarainei. ¹⁴Allai duwi Seng Yesusia suwi aha na marareha rorong fo. Tuti Allai nani kontaio, na ne mambiriufo, ambori duwi tata tasuwi na marareha rorong foi aha ki.

¹⁵Doroi meaine, mewaitawanai we mene taraiwai mani, Kristusi ne taraifoi weai aine, amani meweboyari riati. Tonana mani masi we tatohong Kristusi ne tarai nani weai we ambori weboyari ria wiwing diru fosa rai e? Todoni kontaio bereri rai! ¹⁶Mewaitawanai we mandoni dino niai ria wiwing diru manei mani, wenani weboyari riati, amani une taraifoi weboyaria finana. Weo Sempaisi medu deyo,

“Wiwing manei tuti mang manei, urirau mani uweboyari.”^h

¹⁷Wape mandoni dino weboyari ria Sempaisi mani, Sempaisi Nuaninufoi tuti inontaraifo nuaninufoi uweboyari. ¹⁸Mehatai weru maninawafoi, mewawu mea weruai. Weo sasari fuba nariri na nunei mani karira paria, wape sasari maninawa nei dino kia karira pari sewa ne we tane tarainei. Mandoni dino niari sasari tonana foi mani, wedaya ne taraifoi sodai karirafo paria. ¹⁹Mewaitawanai ampa, we mene taraiwai mani, Allai Nuaninu Mirarebana foi ne Munu Minohi Nai dine, toyari Munu Omi we Allai nai dine. Allai mantauni dino dohong Nuaninu nani we mea ne. Tuti mene taraiwai mani, mene fi dine kaha, mae Allai dino neni ne. ²⁰Weo Allai wiori kutu meara futuayai ampa. Ampafe menari sua mene taraiwai we metaparanding Allai nai.

Paulusi medu kariri fio jematifosa emadurai wei kariri tariraufo

7 ¹Fi imadurai aha mau nina mani, kariri fianai aino mesoi na mene kaiwo anatu fe we yau ma ne. Ampafe imadu mau yeyo, tarai, mang manei dena ria wiwing manei kaha mani, nanai denteng. ²Wape inontaraine wea mani etawansa kaha, mae enemirorongfoi sau we enari ne karirafo toyari maninawafo, ampafe ne mahikai mani eriraua, ambori mangfoi deitawang te ne wiwingfoi tuti wiwingfoi kontai deitawang te ne mangfoi. ³Mangfoi todoni kontaio meinenang we dohong ne taraifoi we ne wiwingfoi, tuti wiwingfoi kontai tonanai we ne mangfoi. ⁴Wiwingfoi wiwo meiri wemambiriu we ne taraifoi kaha, mae ne mangfoi kontai. Tonanai kontai we mangfoi, wiwo meiri wemambiriu we ne taraifoi kaha, mae ne wiwingfoi kontai. ⁵Dohonao ukatai wawera uru we uwemambewangfo waroi fanai. Masino ureo ambori une rahida we uwenadi pampang we Sempaisi mani, yo, ukatai wawera uru tourai tonanai. Wape mayea mani ukahefang suru aha, ambori Saminseni sobu katai we wedaya unari sasarifea kaha. Weo tarahio wiwo mewemambiriu we metawang meara waroi tonana kaha. ⁶Fianai aino imadurai tonina ne, wiwo yemi mea we ambori mehatai wawera mea kaha, mae manta imadurai we mea terai tonana, masino metohong kariria mani, mahikai. ⁷Tarai we ifaraise paria we yeyo todoni mani kaiwasanesa erirau kahai kariri yau. Yeo imadu tonanai wape, iwaitawanai we mambiriuo Allai dohonai we mansiari-mansiari fo masi kaha, amani manei sobu mambiriufo we na minohifo rirau, tuti manei aha mani sobuai we na minohifo rirau kaha. Manei Allai dohong mambiriu toninai wei, manei aha mani sobuafo siai.

⁸Ampafe we mano wiwo merirau kaha wa mea, tuti wiwinawa mea mani, yeunau mea yeyo ne mahikai mani, wiwo merirau kahai, kariri

^h 6:16 Kejadian 2:24

yau. ⁹Wape masino metawang mea na metohong we wiwing ete mang wa kaha mani, meriraua. Weo meriraua mahikai sewa weru merirau kahai wape menemirorong niunung mea we metohong we mang ete wiwing aha fo.

¹⁰Tuti we mano meriraua wa mea mani, imadu we mea tonina, wape wiwi nehu kaiwo fine kaha mae Sempaia dino dohong kaiwo nina ne. Amani, wiwingno riraua foi, dohonao dira ne mangfoi fanai. ¹¹Wape masino diraria mani, dohonao rirau siai ahang fanai, ete daraberahi we ne mangfoi aha reto. Tuti mang manei wiwi dira ne wiwingfoi fanai.

¹²Mae we mano siai wa mea mani nehu aunaufi nina, wiwi Sempaia kaha. Masino mang manei yoasoaia, wape ne wiwing dausia foi wiwi yoasoa kaha, mae ne wiwingfoi yoa we minohi riati pampang, nana mani wenani dohonao dira wiwingfoi fanai. ¹³Tuti wiwingno yoasoa manei, ne mangno dausia foi yoasoa kaha, mae mangfoi yoa we minohi riati pampang, nana mani wiwi wiwingfoi dirari fanai. ¹⁴Weo mangno yoasoa kaha foi, Allai detioi we mirarebanai weo weboyari ria ne wiwingno mirarebanai foi, we yoasoa fefe. Tuti wiwingno yoasoa kaha foi, Allai detioi we mirarebanai kontai, weo weboyari ria ne mangno mirarebanai foi. Weo tonana kaha mani, une arikangfosa ahusa we arikangno ene pari Seng disa. Wape na wawafo manei yoasoi tuti niari kariri finanafo, nana mani arikangfosa emararebanai na Allai arongreafo.

¹⁵Wape masino weyoasoa kahai nani deo dira ne mangfoi ete ne wiwingno yoasoa foi, nana mani mang ete wiwingno roasoa wa wau, tawini niari kariri fianai aino enetituaitafoa. Weo na mano yoasoa kaha foi dirari tonanane, mang ete wiwing yoasoa foi ketai weruri, tuti ne taraifo kesau. Wape, Allai sahu tata we na tariraufo taminohi ruhiai na mai. ¹⁶Weo wiwingno roasoaia wa wau, todoni fino boitawanai we wiwi foriri nemu mangwai kahai nina, amani fatari we yoaso Kristusifo kaha e? Tonanai kontai we mangno roasoaia wa wau, todoni fino boitawanai we wiwi foriri nemu wiwingwai kontai tonana kahai nina?

Meminohi kariri todoni reantenang Allai sahu meara fo

¹⁷Fianai aino mesobuai na Allai na reantenang fo, amani na rahida meroaso Kristusifo kaharai fo, dohonao merurai karerai we meriwang ne tonanane fanai. Weo Sengnei dohongno manea we merirau, manea bereri, manea mewewoming, manea mewewoming kaha. Ne nanai kiai metararatai na mai. Kaiwo imadurai tonina ne, wiwi we mea tera kaha, mae kaiwo ninai imadurai we jematinei kiai sentenang we todoni kontai ambori etohong kaririai. ¹⁸Ampafe masino manei na reantenang Allai sahui we yoaso Yesusi mani, wenani weYahudi tuti wesunatia mani, dohonao yurai we weYahudi ahang kaha fe. Tonanai kontai we mano weYahudi kaha foi, dohonao yurai we wesunati ambori weYahudi finana

fe. ¹⁹Weo manei wesunati ambori weYahudi, ete bireri ete, wiwo wefiea kaha. Fi fuba sewa mani, ohong kariri te Allai ne Kaiwofo. ²⁰Ampafe todoni kontaio mansiari-mansiari na minohifo titua kariri fianai aino sobuaia fo na mai, tuti dohonao yurai kareraifa we yiwang fi tonana ne fe. ²¹Masino na reantenang Allai sahu wau tuti roaso Yesusi fo, rahida nanai wau wewoming mani, dohonao aromukuayai we ne tonanane fanai, mae munohi wewoming pampang to (tonanai ki, wape masino wobu rang we tawingno wewomingfo mani, rurai we bohong kaririai na mai). ²²Weo woming manei Sempaaisi sahui ambori yoaso Yesusi mani, tarahai atorai na nunei mani wewoming pampang, wape na tarai, inontarai wenani wiwo wewoming we sasarifo ahang kaha, mae kesau ampa we weboyari ria Sempaaisi. Tuti inontarai wiwo wewoming kahai, rahida Sempaaisi sahui we yoaso mani, rahida nani kontai i wewoming, amani wewoming we Kristusi. ²³Allai wiori mea ampa tuti biaikutu meara futuayai ampa. Ampafe dohonao metohong mene taraiwaia wewoming we inontarai manei fanai. ²⁴Doroi meaine, na rahida reantenang Allai sahu mea we meroaso Yesusi fo, rahida nanai memasi kahai. Manea mewewoming, manea bireri, manea meweYahudi, manea bireri, tuti fi siai wei fo. Ampafe na todoni feai kontaio, na meminohifo, mansiari-mansiari wau munohi kariri fianai aino wobuai na Allaia nanai.

**Aunau we mano erirau kaharai fosa; we denteng
mani erirau fanai, mae bereri mani eriraua**

²⁵Kaiwo yeyo imadurai aha mau nina mani, yeyo imadu kariri mano mantoa wasa, amani mano erirau kaharai wasa. Ea mani wiwo isobu kaiwofeai ria Sempaaisi karirisa kaha. Tonanai ki wape, na Sempaaisi aro yau fo, yuai yau we inontaraio yoaso di yau, ampafe kariri riraufo yohong kaiwo aunau kaririai toninai. ²⁶Enehutituai we dadira fubao tasodairi na nufi nina, ampafe ne mahikai mani, meminohi kariri fianai aino mesobuaifara wa. ²⁷Masino mane wau riraua mani, dohonao bira nemu wiwingwai fe. Mae mano rirau kaha wai mani, dohonao wera we wiwing fanai. ²⁸Tonanai ki wape mano merirau kaha wa mea, amani bariboai ete kadawingwa mea, masino manei rirau mani, ne tonanane wiwo niari sasari kaha. Wape anta imadu tonanane mani, yeyo ambori mekaharai weru dadirafo. Weo na fuinina mani mano erirau nesa ambori esobu dadira bitoya rai.

²⁹Doroi meaine! Fianai aino imadurai nina mani, enehutituai tonina: Tane rahidafeai fau ahang kaha. Ampafe na ninai to fongna mani, mano riraua foi, niari toyario ne pari wiwing. ³⁰Tuti mano saia deidu foi niari toyari wiwo sai kaha, mano firaise foi niari toyari firaise kaha, mano wiori fi foi niari toyari wiori finani we mantauni kaha, ³¹mano urewa na fi nunei, niari toyari wiwo enetituai kariri fi nunei ahang kaha. Weo waroi ahang kahai mae, nuo tawatioi nini ambori niai ki.

³²Yohong weai we mearomikuayai we fi nunei fanai. Mano rirau kaha nei mani ambori enetituai terai we fio na Sempaaisi, ampafe yurai te we na fi niari fo Sempaaisi eneo. ³³Wape mano riraua foi mani enetituai we fi nunei, amani yurai we niari kariri fianai aino wiwingfoi eneo fo. ³⁴Tuti nanai dohoni urewara wedaya enerorongfoi weboyari we Sempaaisi kaha. Tonanai kontai we wiwingfosa. Wiwing mano rirau kaha foi ete kadawing sowaworua foi, i mani ambori enetituai terai we fio na Sempaaisi, weo enetituai we ambori mesi, na ne taraifo tuti na nuaninufoi, na Allai arongreafo. Wape wiwingno riraua foi mani, enetituai bitoya we fi nunei, weo yurai we ambori ne mangfoi eneo.

³⁵Fianai aino imadu kariri kiai tonana foi, wiwo we yei wedua mea weru meriraufo kaha, mae imadu we mene bengfo terai, ambori na meminohi toa fo memasi tuti ambori meraria Sempaaisi na menemirorong boyari.

³⁶Wape masino bariboai manei enetituai we wiwo niari mai turura kaha we ne wiwing da wei foi, tuti katu mani ambori wiwing nani wewiwing tawa, ete wiwo sawani wei ahang kaha, ampafe enetituai we todoni mani urirau, nana mani, niari kariri fianai aino enetituitai tonana foa. Weo na tonanafo wiwo niari fi sasarifo kaha. ³⁷Wape mano rirau kaha foi enetituai na mantauni enerorong ketui foi kiutuai we wiwo rirau kaha, tuti wemambiriu we sawani wiwo dohong sasari kaha, inontarai nani kontai niari ne bengfo. ³⁸Ampafe tanang tofino, manei rirau mani beng, mae rirau kaha mani, nanai beng sewa aha.

³⁹Wiwingno riraua foi mani wiwo kesau kaha, weo weboyari pampang ria ne mangfoi fo rai. Mae masino mangfoi mireha weruia mani, wiwingfoi kesau finanaia. Ampafe eneo mang manei we dauti aha mani towea kaha. Kutu na fino rirau kariri fianai aino Sempaaisi dawia wea fo, amani dau mangno yoaso Yesusi manei. ⁴⁰Wape we yau mani, wiwing nani rirau ahang kaha mani, piraise sewa rai. Mantaung yau enehutituitai tonana. Wape enehutituitai we fianai aino imadurai ninai, Sempaaisi Nuaninufoi dino sensoni yau we enehutituai tonana ne.

Kaiwo kariri fiangno ohonai we aririwangfoi, tatani ete nana fanai

8 ¹Ninaifa mani, yeo imadu kariri fiangno inontaraine etohonai we aririwangfoi fo. Meteyo, “Tawaitawanai weo tata kiai tasewaa tahai ampa.” Wape awai tonana nei wedaya inontaraines enemirorong dedai. Mae taenemiwawufo aino dohong inontarai ewemambiriu tuti etoaria mutu. ²Mano enetituai we deyo deitawang maino fifiani kontai foi, wenani dei funomai weo wiwo deitawanaia mai kaharai. ³Wape mano enewawu Allai tarai foi, Allai deroanso wenani.

⁴Ampafe kariri fiangno ohonai we aririwangfoia fo mani, tawaitawanai we aririwang nanisa, deinawi fio wetarai kaha tuti anture watioi kaha fo.

Weo tawaitawanai ampa we Allai mani mansiari kawuru, wiro seng siai manei ahang kaha. ⁵Tarai, seng tarai kaha foi bitoya paria. Bitoya pariao inontaraifosa esahusa we ene seng we esomi wesa, manea na rorafaisi tuti manea kontai na nunei. ⁶Tonanai ki wape, we tata mani, tane Allai mansiari kawuru, amani andino tasahui we Dai ne. Andino niari fifuba nini kiai ne, tuti taminohi tatarang nina mani we meiri kawuru. Tuti tane Sengnei kontai mansiari, amani Seng Yesus Kristusi. Na Seng Kristusi nini dino Allai niari fifuba nini kiai ne, tuti andino wedaya mani taminohi tatarang nina.

⁷Kaiwone tonanai, wape inontarai taroasoa ne tata, manea ewaitawanai mai tonana kaha. Manea raminde nanai esomi we aririwangfoi, ampafe paria ninai enemituitaitai eteyo, fiangno ohonai we aririwangfoi we omi wei nai fo mani, aririwangfoi ne fiang fine. Ampafe etani aha mani enumiruinso na enemirorong ketui fuisi toyari enari sasari, weo eroasoafo mutubaru kaharai fefe. ⁸Wape tawaitawanai we wiro fiangne aino wedaya tawebuyari ria Allai ne kaha. Ampafe tatang ete bireri teaio wiro finanai kia fieai we tata kaha.

⁹Tonanai ki, wape metanansiau kontai, we dohonao na meroasoaia mutu tonana fo, wedaya menari fio ambori ne tarai wewaitepari we tipa tane doroi eroasoi turura kaha fosa, we enari sararifo fe. ¹⁰Weo enehutitui tonina, tarahai mene doroio yoasoi mutu kaharai manei, amani mano deitawang rang Kristusi na mai kaharai foi, deti mano mewartawanai na mai wa mea meminohi metampi na munu kaiwasa esomi we aririwang nai foi, tuti na tonanane wedayari dang fiang tonana fo kontai. Tuti na tonanane, enerorong ketui fuisi disani toyari dohong sasari fenanai, weo na enerorong ketui foi enetitui ang fiang tonana mani, sasari fine. ¹¹Nana mani na tonanane, mano meroasoaia mutu wa mea mewedaya mano yoasoaia mutu kaharai foi, amani mene doroi mano Kristusi mireha wei konta foi, sodai karira pari fo. ¹²Masino menari fisarawai tonana feai we mene doroi eroasoaia mutu kaharai fosa, tuti mewedaya enemirorong ketui foi wekahai, nana mani metohong sasari we Kristusi. ¹³Ampafe we yau mani, yang funomai wiro kia sasari we yau kaha mae, masino fiang yang fo wedaya nehu doroifo sawai to sasari rorong foi mani, wiro yangno andowa taraifo ahang kaha, ambori iwedaya nehu doroifo sawai to sasari rorong foi fanai.

**Paulusi medu tutiri kariri werasulifo tuti
kariri ne mambiriu na werasuli nana**

9 ¹Tofino, yau mani, rasuli di yau kaha e, ete ikasau na Sengnei kaha e, tuti wiro iwati Yesusi, tane Sengfoi, na urehureane kaharai e? Bereri kontai kai! Weo tarai iwati Yesusi tuti yuai yau we ne rasuli ampa. Weo na fio iru we Sempaisi fo, wedaya meroasoi ampa. ²Masino

inontarai siai etato yau we iwerasuli wesa kahai kontai ki, wape iwaitawanai we mea mani meroa we yau tonana rai. Weo meroasoi ampa, ambori mewefiainawiai kariri yau we mandoni kontai, we yau mani, Sempaishi ne rasuli di yau.

³Masino inontarai maneiru teai na nana wa esahufora yau mani, nehu kaiwo imadu tutu yau finina. ⁴Tofino, rasuline amea mani, wirot amene mambiriufelai we amesobu mereha unung tuti fiang ria mea na fi ameru ne kaha e? ⁵Tuti tofino, amene mambiriufelai we amerau wiwing Kristeni tuti ameriasa na rang rorong ameraoa fo kaha e? Weo rasuli siai fosa, toyari Seng Yesusi ne tahatuifosa tuti Petrusi enari tonanaia. Ampafe amea mani siai werusa re? ⁶Ete tarahi menemitituai meteyo, na rasulinesa kiai, yau tuti Barnabasi aumeiri auruino wirot ausobu fiang ria jematine fanai, mae aurufi siai fo we ambori ausobu fiang demoyarai we auru fo ne?

⁷Tofino, afai mamuna nesa etontai we emamuna mani, mantaunsa ebai berasa we etontai emamuna fo rai e? Tuti mano niari romifo wirot dangno fisanang nana kaha e? Tonanai kontai we mano dehung sapi ka ne uifo, i kontai ambori dunung ui nani konta kaha e? ⁸Fianai aino imadurai tonina ne, kaiwo inontaraine emadurai tera fine kaha, mae Hukumio Allai dohonai we Musai foi kontaio dotu tonanai. ⁹Weo na Sengnei ne Kaiwone soi toninai:

“Sapio fiata inontarai yufi na romifo fo maniⁱ,
dampi kontai, wirot kobu wedua borongfo fanai.”^j

Kaiwo dotu tonanane, sapifo dino Allai urengfo nayai nai ne ne? ¹⁰Ete kaiwo nanai dotu we tata re? Tarai kaiwo nanai dotu we tata. Weo mano yufi na romi patibu foi tuti mano diri patibufo weru nenggaingfoi, urufi tonanafo todoni kontaio unemitawanai we ambori usobu fianai aino unari nanai weai ki. ¹¹Ne tarai toyari aibongno ikafari na romifo tifu webong ampa. Tonanai kontai Kaiwo Mahikai fo amehafarerawai we mea ampa tuti meroaso Kristusi ampa. Nanai deinawiai weo todoni kontai amene mambiriufelai we amesobu fieai ria mea, weo amewuwu Kaiwo Mahikai fo we mea fefe. Ampafe masino amesobu fieai ria mea we mefata amea nayai, toyari fiang ete fi siai wei fo, nana mani amenari marabafo karerai we mea re? ¹²Masino mangfata siai ene mambiriu we etutang mea we fi tonana fo, nana mani amea kontaio amene mambiriufo fuba sewa aha we ametutang mea we fi tonana fo kontai.

Wape wirot amenari ne tonanafo kaha. Na dadira doni kontai amesodaira fo ametawang amea terai, wirot ametutang we fi toyari fiang na mea kaha. Amenari tonanai weo dohonao na fi ametutang weai ria

ⁱ 9:9a Amani, ‘sapio sahariroya patibu we taraifo tifating weru nenggaingfoi’.

^j 9:9b Ulangan 25:4

mea nanai wedua mea weru meroaso Kristusi ne Kaiwo Mahikai fo fe. ¹³Mewaitawanai ampa, weo mano erufi na Allai ne Munufoi sa mani, esobu ene fiangfo na fi eru na ne Munufoi nanai. Tuti mano erufi na mesbao nunung korbani we Allai nai foi mani, esobu fi korbani nanai kuteai we ene fiangfo tonanai kontai. ¹⁴Tonanai kontai na fianai aino amenari nina. Sempaisi kiutuai ampa we mano amewuwu Kaiwo Mahikai fo amea mani, todoni kontaio amesobu amene fiangfo na inontaraio amewuwu Kaiwo Mahikai fo wesa nanisa.

¹⁵Tonanai ki, wape nehu haki we isobu fi ria mea wa mani, wirowohong kariri kutea kaharai. Tuti fianai aino isoi tonina ne, wirowohong we ambori mefata yau toyari isobu doi ria mea kaha. Weo fio enehukandoria fo mani, paria ninai iuwuwu Kaiwo Mahikai fo arora, wirowohong mea we fieai ete doi kaha. Mae mebai yau weo iuwuwu Kaiwo Mahikai fo we meafo mani, fi enehukandoria fo nanai nai weru yau, tuti enehutitui nana mani ne mahikai sewa we yau mani, imerehara. ¹⁶Wape na iuwuwu Kaiwo Mahikai fo ninai, nehu fieai we iboiwawa arohu wea kaha. Weo finanai Allai dino demi yau inari ne, ambori todoni kontai iuwuwu teri. Mae iuwuwu Kaiwo Mahikai fo kaha mani, isobu ne karirafio paria. ¹⁷Weo masino mantaung yauno yawiai we iuwuwu Kaiwo Mahikai fo tonana ne, nana mani enehutawanai we ambori isobu fiembaitafo na fi inari nanai. Wape iuwuwu Kaiwo Mahikai fo nanai, wirowohong na mantaung yau nehu awiafo tera kaha, mae finanai fio Allai sahu yau weai we inariri ne. Ampafe imaya ete imarira teaio, todoni kontai inariri. ¹⁸Tonana mani, fiembaitai fianai aino isobua ne? Fi Allai dohonai we fiembaitai we yau mani, demi yau we iuwuwu ne Kaiwo Mahikai fo arora, wirowohong isobu fieai na inontarai manei we fiembaitai we yau kaha.

¹⁹Yau mani woming di yau kaha tuti inontarai manei ne yau kaha. Tonanai ki, wape inari yaua iwewoming we kaiwasanei kia ampa, ambori na tonanane ika kaiwasa bitoya we Kristusi. ²⁰Ampafe we inontarai Yahudi fosa mani, inari yau toyari Yahudi, ambori na tonanane ikasa we eroaso Kristusi. We mano etohong kariri Hukumio Allai dohonai we Musai fo na mai fosa mani, inari yau kontai toyarisa we yohong kaririai na mai kontai (wape tarai to, Hukumi nanai wirowohong wemambiriu we yu yau ahang kaha). Inari tonanafo ambori ika inontarai nanisa we eroaso Kristusi. ²¹Tuti we Yahudi kaha fosa mani, inari yau toyarisa, amani inari toyari wirowohong kariri Hukumi Musai foi kaha, ambori na tonanafo ikasa we eroaso Kristusi. (Wape na inari tonanafo, dohonao manei deitarahio yohong kariri Allai ne Kaiwofo kaha fe, yau yohong kaririai na mai, amani kariri Kristusi ne Kaiwofo.) ²²Tonanai kontai we mano ene eroasofo mutu kaharai fosa, inari yau toyarisa, amani wirowohong inari fio tarahai dohonsa etawai tono sasari rorong fo kaha. Ambori na tonanane ifatasa we eroaso Kristusi. Ampafe, tanang tofino, we mandoni

kontai, na eminohi toa fo, inari yau toyarisa, ambori na rang todoni kontaio inari fo, wedaya inontarai maneru teai nasa eroaso Kristusi. ²³Fi inariri kiai tonana foi, inariri we Kaiwo Mahikai na Allai fo, ambori efau eroasoai, tuti yau kontai ambori isobu moanafo riasa kontai.

²⁴Mewaitawanai ampa, weo kaiwasa bitoyao emito pisa fosa mani, mansiari kawuru andino sobu fiembaitafo ne. Ampafe mandoni wau kontaio rurai we muto na mai, ambori wobu fiembaitafo. ²⁵Inontarai emito pisa fosa, tuti inontaraio ewawoai na fi siai wei fo konta fosa, mansiari-mansiari yurai we sobu aunau kariri fianai aino ehutuai kariri todoni ewawoai toa fo. Mano enari tonana fosa, enemirorong we ambori esobu fiembaitafo, amani fiembaitaio katu mani woru fo. Wape tata mani tarurai we tasobu fiembaitaio wiro woru na wea kaha fo. ²⁶Tonana mani irurai we imito na mai, wiro toyari manei mito funoma kaha. Tuti irurai toyari mano ewawoai na etuhung fosa, yau kontaio wiro ituhung funoma kaha. ²⁷Ampafe irurai paria we itawang nehu tarainei tuti yeunauwi na tapapa paria, inariri wewoming we yau we dohong kariri fiani aino yawi wea fo, paria dohong kaririai na mai. Inari tonanai we imatai dohonao irurai paria we iwuwu Kaiwo Mahikai fo we inontarai siai, wape mantaung yau wiro isobu fiembaitafo ria Allaifo kaha fe.

**Paulusi deunau jematifo kariri fi karira fafongfa
Yahudifosa esodairia foi, na fi karira enariri fo**

10 ¹Ampafe, doroi meaine! Yeo todoni kontaio wiro meserawawera kariri fianai aino raminde tane werengfosa era ria Musai fo esobuaia fo na rahida ewawu weru nu Mesiri foi. Aisiyang kafafe foi wiwiainsa tuti era kutu rawanangfoi na katai sirahia foi. ²Ne tarai kariri tata, we na tawebaptisifo taweboyari ria Kristusi tuti tarariati, ea kontai, na fianai esodairai nanai, amani na kafafe wiwiainsa foi tuti na era kutu rawanangfoi, deinawiai we ea kiai eweboyari ria Musai tuti era riati. ³Ea kiai Allai mantauni dohong fiang masi fo wesa we etang, ⁴tuti dohong mereha masi fo kontai we etunung, amani mereha deda na kamiei mirarebanai weririasa foi. Kamiei nani mani Kristusi mantauni dine. ⁵Tonanai ki, wape ne efaufosa Allai firaise wesa kaha, nanai wedaya emarareha na rang rabuang tuti ene taraifo wiatai na rang rorong era naya fo na katai sirahiai wekamamiei nani.

⁶Finanai we fiainawiai we tata, we deretawang tata ambori fi kerira enariri tonana foi wiro tatohong wei we tanariri fanai. ⁷Ambori wiro tata kontai, tasomi we aririwang kariri tane riria Israelifosa manea fi enaria fo fanai. Kariri kaiwo rabuang bei dotu deyo,

“Ainanaya kaiwasafosa eminohi etampi etunung tuti emahai we esomi we aririwangfoi.”^k

^k 10:7 Keluaran 32:6

⁸Dohonao tanari toyari efau nasa we emaninawa funoma fo fanai. Weo na emaninawa funomai nanai wedaya ewe-23.000 emarareha na rahida boyari. ⁹Tata kontai dohonao tateyo tatitua we Sempaisi karirisa fanai, weo mano enari tonanai wedaya tawai emamuna ehararisa tuti emararehara. ¹⁰Tuti wiwo tahutu Sengnei na taenemirorongne kariri manea nasa fo fanai, weo enari tonanafo wedaya wewaio kia marareha foi miunsa.

¹¹Fi kiaio esodairi nani we fiainawiai we tata kiai, tuti finanai esoi kaririai kontai ambori wefiainawiai we tata tuti deretawang tata, amani mano tanayai na nufi rerai we kiai nai fe nini tata. ¹²Ampafe mandoni wauno enemutituai we boaria mutua mani, wenani wau bonansiau ambori wiwo tawa fanai. ¹³Wiro meiri wau wodai fi weanggari wau tonana fo kaha, mae inontaraine tata kiai, fi weanggari tata we tanari sasarifo bitoya tasodairi tonanai. Tuti Allai dohong kariri ne Kaiwofo na mai, ampafe wiwo sua fi weanggari tata fo fuba sewa tane mambiriufu kaha rai. Wape na rabuang bo mane wobu fi weanggari wau we tawa foi mani, rabuang bonani kontai Allai ambori dohong rang we wau, ampafe wemambiriu we tawang wau na ne tonanafo ambori boaria mutu ki.

Meweboyari ria Allai terai, wiwo ria aririwangfo konta fanai

¹⁴Ampafe doroi enehuwawu meawa meaine, todoni kontaio wiwo mesomi we aririwangfo fanai. ¹⁵Imadu we mea mau ninai, imadu we mea kariri inontarai esawai, weo iwaitawanai we mesawai fefe. Ampafe fianai aino imadurai we mea mau ninai menemitituai kaririai. ¹⁶Rahida tatunung angguri na perjamuangfoi we taaromio kariri Kristus ne rikao tiwowu we tata na aitafoi nanai, tatohong mahikai we Allai tuti tatunumi ruhiai. Nanai deinawiai weo tata mani Kristus ne inontarai di tata, inontaraio feriri tata na ne mararehafoi. Tuti na tababau rotifo tuti tatang ruhiai nanai, taaromio kariri Kristusi we mireha na aitafoi nanai. ¹⁷Rotifo boyari kawuru andino tatani ne, amani kariri Kristusi ne taraifoi. Finanai deinawiai we tata tafau, wape taweboyari na Kristusi.

¹⁸Mewati inontarai Yahudi fosa re? Amani mano etohong fi we korbani we Allai na mesbafoi tuti etani fosa, tuti na tonanafo eweboyari ria Allai tuti esomi wei. ¹⁹Metafu fianai aino imadurai we mea mau nina e? Fiang ohonai wekorbani we aririwangfoi, ete aririwangfoi mantauni, finanai wiwo wefiea kaha. ²⁰Tonanai ki, wape fianai aino mano esomi we aririwangfoi, korbani etohonai we aririwang esomi wei foia mani, tarai ampa we finanai etohonai we nuaninu karira fosa, wiwo we Allai kaha. Tuti imaya we meweboyari ria nuaninu karira nanisa kaha. ²¹Mea kontai, wiwo metunung Sempaisi ne angguri mirarebana foi tuti metunung nuaninu karira fosa ene fifo konta kaha. Tuti wiwo metang Sempaisi ne rotifo tuti nuaninu karira fosa ene fiangfo konta kaha. Ampafe todoni e

metampi tuti metunung ria inontarai na ene fio esomi we nuaninu karira fosa, akawuru wori meteyo mesomi we Allai? ²²Ete memaya we tanari Sempaisi enerorongfoi pirahai na fisiaio taenemirorong dohong wea fo ne? Ete tarahai taenemitituai weo tawemambiriu sewari e?

Aunau kariri todoni ang fiangno ohonai we aririwangfosara fo

²³Inontarai manea eteyo Allai feriri tata weru aiboi tasobui weo fikarira tanariri fo, donio emadu eteyo, “Inari fifiani kontai, ne bengfo ete karirafo, finanai mai kontai.” Wape wirow finani kiai kia mai kaha. Tuti eteyo, “Inari fifiani kontaio, mai.” Wape wirow finani kiai fiata wawera tata kaha. ²⁴Dohonao mansiari-mansiari wau rurai terai we mantaung wau fanai mae, rurai we fata inontarai siai kontai.

²⁵Andowa tarai doni kontai meworiri na kondirorafoi, metani ki. Tuti menemiwawera weai mani, dohonao metutang berahai we finanai etohonai kawuru we aririwangfo ete bereri e, ambori wirow metani na mearomikuayai na menemirorong ketui wai kaha. ²⁶Weo,

“Nunei tuti fi kiai niayai nai foi mani Sempaisi ne fi dine.”¹

²⁷Masino inontarai yoasoa kaha manei wenoti mane wau we bampi riati, tuti roa we ne noti nani, nana mani fianai aino meinenamai we murang fo bangna. Wirow aromukuayai na enemurorong ketuio denteng wai tuti wirow butang wawerahaifa we kia fiang nanai na doni ma fo fanai, toyari etohonai kawuru we aririwangfosa ete bereri e. ²⁸Wape masino manei dekaririai we wau deyo, “Fiang ninai fiangno ohonai kawuru we aririwangfoia fine,” nana mani wirow bang fanai, weo enemutituai kariri mano dekaririai nani ne yoasoafo tuti enerorong ketui foi. ²⁹Imadu tonanafo, wirow we wauno enemurorong ketui wea ne kaha, mae we mano dekaririai we wau wai enerorong ketui foi terai. Weo we tata mani tatani ete bereri e, wirow wefiea kaha.

Mae, tarahio inontarai manei medu deyo, “Na Kristusi ikasau we inari fibeng funomai. Tonana mani we fianie inontarai siai enerorong ketui foi wedaya wirow inari fi beng fo funomai kariri iroasoane kahai nina?”

³⁰Tuti deyo, “Masino ifiai Allai yohong mahikai wei we fiangfeai, tuti yang fiang nanai, we fianie inontarai siai dinggai yau we fiang yang fo nina? Weo fiang nanai yohong mahikai tutirai we Sempaisi ampa.” Tarahai manei medu tonana.

³¹Ampafe yeyo toninai, metampi ete metunung, ete fifiani aino menari wa, finanai kiai menari na mai, ambori inontarai siai etaparanding Allai.

³²Metitua we fi menari wa ambori mewedaya inontarai siai etawai tono sasari rorong fo fanai, amani we inontarai Yahudi fosa ete we inontarai Yahudi kaha fosa, ete we Allai ne jematifosa re. ³³Na fi tonana ne

¹ 10:26 Masmuri 24:1

merurai we menari kariri yau, weo yau mani, irurai we na fi mai inari fo, wedaya kawasafoi kiai efaraise. Weo wiro irurai we isera we finehu kaha, mae fi isera wea mani ambori mandoni kontaio sobu mai, amani sobu faririfo ria Allai.

11 ¹Ampafe metohong kariri inari toa ne. Weo yau kontaio yohong kariri Kristusi niari toa fo fefe.

**Kaiwo kariri wiwingnesa fi enari kariri
ene koangfoi na rahida ewenadi**

²Ifiai mea weo na fifiani kontai mearomio yau tuti metohong kariri nehu kaiwo aunau kariri koang jematio yohonaifa we mea wa fefe.

³Wape yeyo mewartawang fieai kontai aha, amani mano wenunggamiei we mangnesa kiai mani Kristusi. Tuti mano wenunggamiei we wiwingfoi mani ne mangfoi. Kontai mano wenunggamiei we Kristusi mani Allai.

⁴Mang manei wenadi ete medu Kaiwo Sempaisi dohonai wei fo na kaiwasa bitoya foi earomireafo tuti sensang wedua nungfo mani, wenani dohong mamaya mano wenunggamiei wei foi, amani Kristusi. ⁵Tonanai kontai we wiwingfoi, masino wenadi ete medu Kaiwo Sempaisi dohonai wei fo na kaiwasa bitoya foi earomireafo, wape sensang wedua nungfo kaha mani, wiwing nani dohong mamaya mano wenunggamiei wei foi, amani ne mangfoi. Niari tonana mani karira paria, ne tarai toyari dei nungfoa fenanai. ⁶Weo wiwing manei na ne tonanane wiro yoa we sensang wedua nungfo kaha mani, todoni kontaio kepeng pariaia tawawa. Wape we wiwingnesa manei dei nungfo ete kepengna tawawa mani, finanai kia mamaya wei paria. Ampafe ne mahikai mani sensang wedua nungfo terai. ⁷Wape mangnesa mani esansang wedua enumifo fanai. Weo mangnesa mani eteinawi kariri Allai mantauni tuti ne sambewaraio dadai fo. Wape wiwingfosa mani Allai dohonsa we ene mangfosa ene sambewaraio dadai fo. ⁸Weo mangnei wiro Allai niariri we wiwingnei kaha, mae niari wiwingnei we mangfoi. ⁹Tuti mangnei mani wiro Allai niariri we wiwingfoi kaha, mae andino wedaya Allai niari wiwingfoi wei ne. ¹⁰Ampafe nanai wedaya wiwingfoi todoni kontaio etabung wedua enumifo, weo finanai wefiainawiai kariri mano wenunggamiei wei foi, amani ne mangfoi. Kontai weo wewai ewati meu fosa ewaitawanai we wiwingfoi deto ne mangfoi na mai.

¹¹Tonanai ki, wape mano taroaso Sempaisine tata mani, tawaitawanai wiro wiwingfoi siai tuti mangfoi siai kaha. ¹²Weo kariri reantenang pari fo, wiwingfoi Allai samui na mangfoi, tuti mayea mani mangnei saubaununggamiei na wiwingfoi. Tuti fininai kiai na Allai ma.

¹³Mantaung mea menemitituai kaririai, wiwing manei wenadi we Allai na kaiwasa bitoya foi arongreafo, wape wiro sensang wedua nungfo kahai tonana mani, mai ete bireri e? ¹⁴Kariri fianai aino tata

kiai tawaitawanaia fo, amani kariri tane koangnei mani, mangnesa etua enumifoa dawariroi mani, mai kaha mae kia mamaya wei paria. ¹⁵Wape we wiwingnesa enumirandaungfo dawariroi mani, kia sambewaraio dedai wesa. Weo enumirandaungfo dewariroi tonana mani, Allai niari we wedua enumikamieifo.

¹⁶Masino manei yoa we kaiwo nina kaha mani, fio yeo yeyoaifa mani, yau tuti Allai ne jematinei kiai wiwo amemadu kaiwo siai feai ahang kaha, weo fininai aino kariri tane koangnei tanari ne.

Fisarawaio jematifosa enari na perjamuangfoi

¹⁷Kariri fio yeyo imadurai aha mau nina ne mani, wiwo ifiai mea kuteai konta kaha. Weo mefanduhi mea we mewenadi mani, fi menari na nana fo kia mai kaha mae kia karira bitoya paria. ¹⁸Weo ne fuba sewa ne mani, na mefanduhi mea we mewenadi tonana, meweboyari kaha, amani manea siaia, manea kontai siaia. Kaiwo tarahuoai tonina ne, enehutitui tarahai kaiwo tarai fine. ¹⁹Tarai ampa weo meweboyari kahai tonanai, ambori waitawanai na mai we mandoni meaino metohong kariri ne maifo tuti Allai eneo mea. ²⁰Na rabuang bo mefanduhi mea we mearomio Seng Yesusifo na metunung angguri tuti metang rotifoi nanai, wiwo menari na mai tuti tarai kaha. ²¹Weo metang perjamuangfoi nanai, wiwo metamangna metatorai na mai kaha, mae mansiari-mansiari wau biru we mantaung wau ka fiangfo siai. Wedaya manea esobu fiang kaha ambori ewawisi, wape manea kontai awa emayeru we etunung angguri bitoya fefe. ²²We fianie menari tonanai nina? Mene pari munu we metampi tuti metunung nai e? Ne mahikai mani metampi na mene munufo akawuruwo, ambori mera wa we metang perjamuangfoi ki. Ete fianai aino menari tonana fo, merurai we menemirireu Allai ne jematifoi tuti metohong mamaya inontarai ene pari fi na mea fosa re? Na toninane yeyo imadu fiani we mea aha mau? Ifiai mea ete bereri e? Todoni kontaio ifiai mea kaha!

²³Weo fianai aino isobuai ria Sempaisi mantauni fo, finanai yeunauwai we mea ampa, amani na diru bo Seng Yesusi manei dewayani fo, kia rotifo ²⁴tuti dohong mahikai tutirai we Allai, mayeai fiobabau rotifo tuti medu deyo, “Nehu tarainei dinini, nehu tarai nini dino yohoni we mea ne; menari kariri fininai pampang we mearomio yau.” ²⁵Tonanai kontai we anggurifo, etampia kaifo kia nofio esoni angguri nai foi, medu deyo, “Angguri nini mani Allai ne Kaiwo Arerai Waworuo tebuhiri na nehu rikanei dine, amani rikao tiwowu we mea nei. Metunumi. Menari fininai pampang we mearomio yau.” ²⁶Weo rahida bodoni kontaio metang ne rotifo tuti metunung ne anggurifo tonana mani, metainawi kariri Sempaisi ne mirehafo finanai, paria daraberahi nai aha ma fo.

²⁷Ampafe mandoni dino dang rotifo tuti dunung anggurifo na enerorong mesi kaha mani, wenani dohong sasari we Sempaisi, amani

Sengno dohong ne taraifo tuti ne rikafoi we feriri inontaraine tata foi. ²⁸Ampafe mansiri-mansiri wiwo da wa dang rotifo tuti dunung anggurifo kaharai mae, titua kariri mantauni akawuru wo, weo niari finanai na masi ete bireri e. ²⁹Weo mandoni dino dang rotifo tuti dunung anggurifo funomai, amani wiwo enetituai sauarai we finanai deinawi kariri Sempaishi ne taraifo kaha mani, wenani ne tarai toyari dang tuti dunung Sempaishi ne aiboifo. ³⁰Ne tonanane wedaya maneiru teai na mea emaninang ete efanahang, tuti manea kontai emarareha. ³¹Wape wiwo tatang rotifo tuti tatunung anggurifo kaharai mae, tatitua kariri tata akawuru wo, nana mani tasobu aiboifo ria Allai kaha. ³²Wape Allai dohong aiboifeai we tata mani, finanai we deunau tuti fiata tata, ambori wiwo tasobuo aiboio meinenamai we bioi nunei nai foi kaha.

³³Ampafe doroi meaine, masino mefanduhi mea we metang rotifo tuti metunung anggurifo mani, metamang wawera mea, wiwo manea metampi fafong weru manea fanai. ³⁴Masino mane wowisi mani, bampi na nemu munufoi akawuru wo, ambori mefanduhi mea metang rotifo tutu metunung anggurifo na mai, tuti na tonanane wiwo kia aiboifo we mea kaha.

Kariri fisiai wei fo mani, kio yontai mau wo, ambori yeisaharai we mea ki.

**Paulusi medu kariri Fi Maio Nuaninu Mirarebanai
dohonai we inontarai taroaso Yesusi ne tata ambori
tabiriu we tarufi wei (robong 12-14)**

12 ¹Doroi meaine, fianai aino yeo imadu kaririai aha mau nina mani, kariri Fi Maio Allai Nuaninufoi dohonai arora we mano taroaso Yesusi ne tata. Fi Mai nanai irurai we ambori wiwo meserawawera kariri ne wetarai fo fanai. ²Mewaitawanaifa weo raminde metaroanso Allai kaharai fo mani, metau funomai we aririwangno ene pari anseng fosa we mera riasa. ³Nanai wedaya yeo yeikaririai we mea, ambori mewaitawanai weo Allai Nuaninufoi sensoni manei mani, todoni kontaio wenani wiwo deikanggani Yesusi, toyari deyo, “Karira we Yesusi,” tonana kaha rai. Tonanai kontai we mandoni dino Allai Nuaninufoi sensoni kahai, wenani wiwo biriu we deyo, “Yesusi mani Seng dine,” tonana kaha.

⁴Fi Maio Allai dohona fo masi kai kaha, wape finanai na mansiari, amani Nuaninu Mirarebana foi. ⁵Fi bitoya inontaraine tanari we tafata Sempaishi naya fo masi kai kaha, wape finanai kai we tafata Seng mansiari, amani Seng Yesusi. ⁶Tuti mambiriuo tata kiai tasobuai we tarufi we Sempaishi fo bitoya, wape mano dohong mambiriu tonana foi kiai, na Seng mansiari, amani Allai.

⁷Mae we mansiari-mansiari na tata, Nuaninu Mirarebana foi sensoni tata tuti dohong ne Fi Mai fo we tafata mano tararia Kristusi ne tata kiai.

⁸We manei mani, Nuaninu Mirarebana foi dohong mambiriu wei we medu mani, ne kaiwofo sewai paria. Tuti we manei siai mani Nuaninu Mirarebanai nani kontai dohong awai wei ambori deitawang kariri Allai ne Kaiwofo na mai. ⁹Nuaninu Mirarebanai siari nani kontai dohong mambiriu we inontarai manei siai aha ambori yoasoai na mutu ambori Allai niari fi wemambiriu paria. Mae we manei siai aha mani Nuaninu nani dohong Fi Mai wei ambori wemambiriu we niari kaiwasa ebeng weru ene maninangfo. ¹⁰Mae we manea siai aha mani, dohong Fi Mai siai kontai wesa amani, manei sobu mambiriu we niari fitantumafo, manei aha mani wenabi ambori medu kariri Allai ne dawiaio deinawiai weia fo. Manei siai kontai aha mani sobu mambiriu we deitawang kariri fianai aino na Allai Nuaninufoi tuti doni aino na nuaninu kerira foi fo. Manei siai aha mani sobu mambiriu we medu kaiwo aisei fo, tuti manei siai kontai sobu mambiriu we deisaha kariri kaiwo aisei nanai. ¹¹Fi fuba nanai kai Nuaninu Mirarebana foi mesiri dino dohong Fi Mai tonana fo we inontarai nanisa esobua ne. Dohonai tonanai we mansiari-mansiarifo kariri Nuaninufoi ne dawiafo terai.

Kaiwasa na Kristusi ne jematinei mani, ne tarai toyari Yesusi ne tarai dine, amani weboyari wape ne ureng, warang, aweng tuti fi siai wei fo

¹²Tane tarainei mani, boyari, wape ne aweng, warang, ureng tuti ne tarai siai wei fo. Tane tarainei bitoya tonanai, wape weboyari kawuru, amani ahui we tane tarai. Ampafe Kristusi ne tarai tonanai kontai. ¹³Tata kiai, amani Yahudinesa, kontai Yahudi kaha nesa, mano ewewomingnesa, kontai mano bereri nesa, tata kiai tasobu baptisifo na Nuaninu Mirarebana foi ampa tuti sensoni tata kiai kontai ampa, ampafe taweboyari na Kristusi, amani tataino Kristusi ne taraifo di tata.

¹⁴Tane tarainei mani wiwo werobong beyari tonana kaha, etc wewarang tera kaha, mae weureng, weaweng tuti ne tarai siai wei fo. ¹⁵Masino taaweminei medu deyo, “Yau mani warang di yau kaha, ampafe ikontai na fino ne tarainei kaha,” wape anture taaweminei mani wiwo tane tarainei weai aine kaha e? ¹⁶Tuti masino tataramindaungnei deyo, “Yau mani ureng di yau kaha, ampafe wiwo ikontai na ne tarainei kaha.” Nanai kontai wiwo tarai we tataramindaungnei mani wiwo kiontai na ne tarainei kaha? ¹⁷Weo masino tane tarainei sentenang weureng terai, nana mani ambori tarao fi todoni? Ete tane tarainei sentenang wetarang, nana mani niunafi todoni? ¹⁸Wape tawatioai we Allai samu tane taraineia mesi tonanai, amani tauremine na ne kataifo, tataramine na ne katai, tuti siai wei fo nayai na ne kataifoa masi, finanai niari kariri ne dawiafo. ¹⁹Weo tane tarainei masino weureng terai, nana mani tasahui we tane tarai dine todoni? ²⁰Ampafe tane tarainei mani boyari, wape ne tarai bitoya, toyari weureng, wetarang, tuti ne siai wei fo.

²¹ Ampafe wiro taureminei dohonao medu we tawaraminei deyo, “Iwepararu wau kaha,” fe, tuti tanumikamieinei dohonao medu we taawemine deyo, “Iwepararu wau kaha.” ²² Wiro tonana kaha, wape todoni kontaio na tane tarainei, doni aino finahangfo, ne nanai aino tawepararurai sewa ne. ²³ Tuti tane tarainei ne tatatorai turura kaha fo, nanai tauremifo nayai nai sewa aha, tuti tane tarainei neo kia mamaya fo, amani tane mamayafo, tawaitawang weduari pari sewa aha we tasansung weduarai na mai, ambori wiro kia mamaya we tata kaha. ²⁴ Mae tane tarainei ne mai we watioai funoma fo wiro tauremifo nayai nai karera kaha. Wape Allai niari tane taraineia mesi tonanai, ambori tane tarainei ne tatatorai turura kaha fo, niariri we ambori tauremifo nayai nai sewa. ²⁵ Ambori na tonanane tane tarainei sentenang wiro ato babauri kaha mae weboyari, mae fiata wawerahi. ²⁶ Masino na tane tarainei sentenang, weai sodai dadirafo mani, tane taraifo sentenang sodai dadira. Mae masino weai sobu fiafai mani, tane taraifo sentenang mirarising riati kontai.

²⁷ Mea kiai na jematiwai mani, Kristusi ne taraifo di mea. Tuti mansiari-mansiari na mea mene tarai wewarang, aweng, ureng tuti ne tarai siai wei fo di mea. ²⁸ Tonanai kontai na Kristusi ne jematinei, Allai yuai mansiari-mansiari kawuru we erufi wei ampa, reantenang mani yuai manea we ewerasuli, sua aha mani manea we ewenabi, sua aha mani manea we ewemantaunau. Manea kontai yuaisea we enari fitantumafo, manea kontai esobu mambiriu we enari inontarai emaninang fosa ebeng, manea we efata inontarai siai, manea we ewenunggamiei we inontarai siai, manea kontai we emadu kaiwo aisei fo. ²⁹ Ea kiai wiro ewerasuli tera kaha, ete nabi, ete mantaunau tera kaha. Tuti wiro esobu mambiriu kiai we enari fitantumafo kaha. ³⁰ Ete we enari inontarai emaninang fosa ebeng kaha, ete we emadu na kaiwo aisei fo, ete we eteisaha kariri kaiwo aisei nana kaha. ³¹ Ampafe merurai paria we mesobu fi dedai sewa fo na Fi Mai kiaio Sempaisi dohonai na Nuaninu Mirarebana foi fo.

Tuti ninaifa mani, yeo yeinawiaifa we mea, kariri rang beng pari fo.

Rang kariri enemiwawufo

13 ¹ Masino imadu na kaiwo fuba nufi nini kiai, tuti na wewaifosa ene kaiwofo kontai ki, wape enehuwawu kaha mani, iwefiea kaha, tuti kaiwo fuba imaduri nani kiai ne tarai toyari fikainotu dotu terai, wiro wefiea kaha. ² Masino isobu mambiriu we iwenabi ambori imadu kaiwo Allai dohonai we yau we imadura fo, tuti isawai tuti iwaitawang fi werorong fo kiai, tuti nehu iroasoane fuba paria, donio wedaya yeia uai bei tifatingna suanai na katai siai ki, wape enehuwawu kaha mani, iwefiea kahai kontai. ³ Tuti masino yohongno

fianai aino iminohi tutira nea kai we mano ene pari fi fosa, tuti yohong nehu taraineia adia kasoi kontai ki weo iraria Seng Yesusi fefe, wape enehuwawu kaha mani, finanai kiai kia fiea we yau kahai kontai.

⁴Inontarai enewawu foi mani, sawani tuti enerorong denteng we inontarai siai. Wirow deimameatai kaha, bioi arong kaha, tuti tewa kaha.

⁵Enerorong sopuaya kaha, deti terai we mantauni kaha, kesou funoma kaha, tuti manei dohong sarawai wei mani, wirow yutawang ne kasoufo we wenani na enerorongfoi kaha. ⁶Inontarai enewawu nei mani, enerireu ne karirafu mae piraisi we fi wetarai fu. ⁷Sawani pampang we fifiani kontai sobua fu, yoaso inontarai ene bengfu, enetawanaia mutu we ne bengfu, tuti sawani na dadira rorong fu pampang.

⁸Taenemiwawune werea na wea kaha. Wape mano ewenabi emadu kaiwo Allai dohonai wesa fosa, kaiwo nanai werea ki, tuti mano emadu kaiwo aisei fosa ambori efotu emadufo ki, kontai fi kiao inontarainesa ewaitawana ne mani ambori werea ki. ⁹Weo tane tawaitawanane wirow mai kaha, tuti tamadu kaiwo Allai dohonai we tamadura fu wirow mai pari kaharai. ¹⁰Wape rabuang bu ne masia fu kawaria mani, ambori ne masi kahai nanai niai ki.

¹¹Raminde iwearikang marareha fu, imadu kariri arikang marareha, nuhuruang kariri arikang marareha, tuti enehutituai kariri arikang marareha. Ninaia mani ifabai ampa, ampafe nehui iwearikang marareha nanai ikabioai ampa. ¹²Weo ninaifa mani, tane tarai toyari wedeti ureng na kasinai, wape kasau we deti urengfu naria kaha. Tonanai kontai we tata, we tawati Allai fu wirow kasau pari we tawatioi kaharai. Wape ambori tawatioi pari na tauremine ki. Na ninaifa mani wirow yeroanso Allai na mai pari kaharai, wape rahidafo mai wori yeroansoi na mai ki, kariri Allai deroanso yau na mai fu.

¹³Ampafe ninaifa mani fi betoruo tanari, amani taroaso Allai, taenemitawania mutu, tuti taenemiwawu inontarai siai. Na fi betorui ninai, ne fuba pari mani taenemiwawufu.

Kaiwoariri kariri Fi Maio Allai Nuaninufui dohona fu

14 ¹Meruraifa we menemiwawu inontarai siai tuti merurai kontai we mesubu Fi Maio Allai Nuaninufui dohona fu, reantenang mani mambiriuo Allai Nuaninufui dohonai we madu kaiwo Allai dohonai we madurai we inontarainesa fu, amani wenabifui. ²Weo inontarai mano medu na kaiwo aiseio Allai Nuaninufui dohona fu mani, wenani wirow medu we inontarainesa kaha, mae medu we Allai. Weo kaiwo medura fu inontaraine manei wirow deitawana kaha, mae Nuaninu Mirarebana foi dino wedayari medu kaiwo nana ne tuti Allai meiri andino deitawana ne. ³Wape mano medu kaiwo Allai dohonai we medura fu mani, medurai we inontarainesa, ambori na kaiwo nanai esubu mambiriu, enemirorong

mitu aha, tuti ambori enumiruinso Allai ne bengfo. ⁴Mano medu na kaiwo aisei fo, wenani wedaya mambiriu we mantauni terai, wape mano medu kaiwo Allai dohonai we medura fo, fiata jematifoi we ewemambiriu.

⁵Masino mea kiai memadu na kaiwo aiseio Nuaninu Mirarebana foi dohona fo mani, enehutituai nanai mahikai paria we mea. Wape ne mahikai pari sewa aha mani, mesobu Fi Mai na Nuaninu Mirarebana foi we memadu kaiwo Allai dohonai we memadura fo. Weo mano medu kaiwo Allai dohonai we medura fo mani, wenani dedai sewa mano medu na kaiwo aisei fo. Mae masino mano medu na kaiwo aisei nani deisaha kariri kaiwo medura fo we jematifoi, ambori esobu mambiriu naya mani, wenani kontai Allai detori we dedai kontai.

⁶Ampafe doroi meaine, masino ira we mea mau tuti imadu na kaiwo aisei fo we mea, nana mani kaiwo nanai wedaya fiani we mea rai? Wiro wefiea kaha. Mae masino imadu fianai aino Allai dohonai we imadura fo, ete yeisaha fi kariri Allai fo, ete yeisaharai we mea kariri fi dadiwa Allai deinawiai we yau fo, ete yeunau mea tea reto, nana mani mesobu maifo. ⁷Weo ne tarai toyari fianggengno boi ete bui we dotu foi, toyari suling tuti musikio esahui we kecapifoi. Fianggeng nani ne pari anseng, wape masino mano biui foi ete bioi foi, wiro biui ete bioi kariri rarung bei we dotu toa fo kaha mani, ambori waitawang rarungfoi todoni ki? ⁸Tuti toyari songgerinei, masino afai mamuna manei biui funomi, wiro biui kariri emamunafo kaha mani, nana mani afai mamuna fosa wiro emainenang we emamuna kaha. ⁹Tonanai kontai we mano memadu kaiwo aisei na jematiwai mea, masino memadu na kaiwo kaiwasa ewaitawana kaha fo mani, etafu kaiwofo todoni? Nana mani kaiwo memadurai nanai toyari wanang siai terai, wiro tafu dotu toa fo kaha. ¹⁰Na nunei kaiwo bitoya paria, wape na kaiwo fuba nani kiai mano emadura fosa etafu wawera ene kaiwo emadura fo na mai. ¹¹Wape masino manei medu we yau tuti itafu ne kaiwofo kaha, nana mani mano medu we yau nani inontarai aisei dine we yau, tuti i deti yau kontai weinontarai aisei di yau. ¹²Tonanai kontai we mea. Mea mani iwaitawanai we metawiai paria we mesobu Fi Maio Allai dohonai na Nuaninu Mirarebana foi fo. Ampafe fi reantenang pari mani, menemirorongwai dohong we mesobu Fi Maio Allai dohonai we mefata jematiwai nai wai, ambori etoaria mutu aha.

¹³Tonana mani mano medu na kaiwo aiseio wiro waitawana kaha foi mani, dutang Sempaisi ambori dohong mambiriu wei we deisaha kariri fianai aino medurai nanai, ambori fiata jematifoi kontai. ¹⁴Weo masino iwenadi na kaiwo aisei wiro waitawana kaha fo, nana mani nuhaninunei dino medu ne, wape fianai aino imadurai nanai wiro enehutituai kariria kaha. ¹⁵Tonana mani, inari todoni ki? Fi inari mani,

iwenadi na nuhaninune, amani na kaiwo aisei fo, wape iwenadi kontai na enehutituitane, nana mani na kaiwo aitawana ne. Irohi na nuhaninune, wape irohi kontai na enehutituitane. ¹⁶Weo masino mane wenadi butang Allai, fiai tuti bohong mahikai na numuaninuwai terai, tuti manea siai wiwo etafu kaiwo na Nuaninu Mirarebana foi nana kaha, nana mani todonie wenanisa eroa tuba nemu nadiwai ete eteyo, “Tarai, antu!” Weo wiwo ewaitawang kaiwo fianai aino butang Allai wea fo kaha fefe. ¹⁷Masino nemu nadi bohong mahikai we Allai nani denteng todoni ki, wape nadi nani kia fieai we inontarai siaio etaramioai nanisa kahaia.

¹⁸Yohong mahikai we Allai weo imadu na kaiwo aiseio Nuaninu Mirarebana foi dohona fo bitoya sewa mea kiai. ¹⁹Wape na jematifosa efanduhisa we esomi we Sempaisifo mani, imaya we imadu kaiwo bitoya na kaiwo aisei fo kaha, mae ifaraise we imadu kaiwo rabuang beiru teai we yeunau jematifoi nai, wape kaiwo nanai ewaitawanai.

²⁰Doroi meaine! Kariri fi toninane mani, menemititui kariri inontaraio yoasoai na mai, wiwo menemititui kariri arikang marareha aha fanai. Wape kariri ne karirafu mani, mene tarai toyari arikang mararehao deitawang niari ne karirafu kaha foi. ²¹Na Allai ne Hukumi dohonai we Musai foi arawang bei dotu tonina, Sempaisi medu deyo,

“Yau ambori imadu na inontarai mano emadu na kaiwo aisei fosa tuti inontarai aisei fosa eboromifo

we nehu inontarai Yahudi nesa ki.

Tonanai ki,

wape emaya we etarami yau kaha.”^m

²²Ampafe madu na kaiwo aiseio Nuaninu Mirarebana foi dohona fo mani, wefiainawiai we inontarai eroaso Kristusi kaha fosa, wiwo we inontarai eroaso fosa kaha. Mae madu kaiwo ariri Allai dohonai we Madura fo mani, wefiainawiai we inontarai eroaso fosa, wiwo we inontarai eroaso kaha fosa kaha. ²³Ampafe masino jematiwa mea mefanduhi mea we mewenadi, tuti na nadi rorong wai memadu na kaiwo aiseio Nuaninu Mirarebana foi dohona fo, tuti inontarai siaio wiwo ewaitawang kariri kaiwo tonana fo kaha manea eminohi kontai na nanai, ete inontarai eroaso kaha fo manea esuai kontai afui, etarami memadu tonanai, nana mani enemtitui todoni we mea rai e? Todoni kontai enemtitui eteyo, “Mewefiauwo ampa!” ²⁴Wape masino mea kiai memadu kaiwo Allai dohonai we memaduarai we jematiwasa fo, ainanaya inontarai siaio ewaitawana kaha ete mano eroaso kaha fosa era ma nanisa etaramioai, nana mani fio memadurai nanai deinawi ene sararifo, tuti wedayasa etaroanso ene sararifo. Etaramio kaiwo nanai eteyo, “Tarai, inontarai sarari di yau.” ²⁵Tuti kaiwo nanai wedaya mano

^m 14:21 Yesayai 28:11-12

etaramio kaiwo nana fosa, fio etadiwarai na enemirorongfoi ambori kawariai, wedaya etawai aweu etisangkapa eawemibukafo esomi we Allai tuti emadu eteyo, “Antu! Allai tarai niai rahang mea!”

**Na rahida jematifosa efanduhisa we ewenadi fo todoni
kontai eweboyari, wiro enari funomai fanai**

²⁶ Ampafe doroi meaine tonana mani todoni ki? Mefanduhi mea we mesomi we Sempaisi mani, manea merohi rarung fiaf fo, manea metaunau, manea meteisaha kariri fi dadiwa Allai deinawiai we mea fo, manea memadu na kaiwo aiseio Nuaninu Mirarebana foi dohona fo, tuti manea meteisaha kariri kaiwo aisei nanai. Finanai kai menari we mefata jematiwai ambori eroasofo mutu. ²⁷ Masino manea eteo emadu na kaiwo aiseio Nuaninu Mirarebana foi dohona fo, nana mani dohonao jematifoi sentenang medu fanai, mae uwemandu ete mantoru teai ansitoruno itoriwang sitoru we itomadu. Tuti todoni kontaio manei deisaha kariri kaiwo itomadurai nanai. ²⁸ Wape manei we deisaha kariri kaiwo itomadurai nana kaha mani, mano itomadu na kaiwo aisei fo nani sitoru todoni kontaio wiro itomadu para fanai. Mae itomadu mani itomadu terai we Allai na itoenemirong.

²⁹ Mae kariri nabio itomadu kaiwo Allai dohonai we itomadurai we jematifosa mani, todoni mani uwemandu ete mantoru teai ansitoruno itomadu kaririai, mae ne fiafoi etaramioai tuti enemitituai saurai kaririai, we tarai na Allai ete bereri e. ³⁰ Tuti masino inontarai siaio minohi na nanai foi sobu fi dadiwao Allai deinawiai wei we deisaharai fo, nana mani mano medu fafong foi, todoni kontaio fiotou medufo. ³¹ Na tonanane mea kiai, amani mansiari-mansiari wau wobu rahida we modu kaiwo Allai dohonai we modurai nanai, ambori jematiwai kiai mesobu aunau tuti mene meroasofo mutu aha. ³² We mano esobu Fi Mai na Nuaninu Mirarebanai we ewenabi, amani emadu kaiwo Allai dohonai wesa fo mani, ewemambiriu kontai we etitua we kaiwo emadurai nanai. ³³ Weo Allai dawiai we fiea kawariai funomai kaha, mae kawariai na mai tuti kariri ne rahidafo. Na jematine tafanduhi tata we tasomi we Allai fo tonanai kontai, amani Allai dawiai we wiro tatohong funoma kaha. Finanai mai kariri fianai aino kawariai na jemati bodoni kontaia fo.

³⁴ Kontai, na mefanduhi mea we mewenadi wa mani, wiwingwasa etohong kaiwo fanai mae enemboru terai. Weo na Allai ne Hukumi dohonai we Musai foi dohong kaiwoarera we wiwingfosa ambori etato ene mangfosa tuti etaramididausa terai. ³⁵ Masino eteo ewaitawang kariri fiea mani, finanai etutang ene mangfosa kaririai na ene munufo. Weo wiwing manei medu fieai na jematifoi efanduhisa nanai mani, dohong mamaya paria.

³⁶ We fiani e maneiru teai na inontarai Korintusi wa mea memaya we metohong kariri finana kahai nina? Mewaitarahi meaino reantenang

pari mewuwu Kaiwo Mahikai fo ne? Ete mewaitarahio Kaiwo Mahikai fo madurai terai we mea re? ³⁷Masino mane enemutituai wenabio modu kaiwo Allai dohonai we modura wa di wau mani, ete numuruainsoai weo wobu Fi Mai siai feai ria Allai Nuaninufai mani, wenani wau todoni kontaio roa weai we fianai aino anta isoi nanai mani, Sempaisi dino medura ne. ³⁸Wape manei wiro dohong kariri kaiwone kaha mani, metaramioi fanai.

³⁹Ampafe nehu doroi meaine, merurai we mesobu Fi Maio memadu kaiwo Allai dohonai we memadura fo. Tuti dohona mesua inontarai mano emadu kaiwo aisei fosa fo fanai. ⁴⁰Wape finanai kai menari na funoma kaha mae menari kaririai na mai.

Kaiwo kariri Kristusi suwi na marareha rorong foi aha fo

15 ¹Doroi meaine, kaiwo imadurai aha nina mani, yeo mearomio kariri Kaiwo Mahikai na Allai kariri Kristusio raminde ikoramai we meara nanai. Kaiwo nanai mesoniaia mutu na menemirorongwai tuti meroaso Kristusi na mai ampa. ²Na meroaso Kaiwo Mahikai kariri Kristusio ikoramai we meara nanai mesobu faririfo ampa, masino merutawanai mutu pampang tonanai. Bereri mani, meroasofo kia fieai we mea kaha.

³Weo fianai aino isobuai kawurua fo, finanai imadurai we mea we fio fuba sewa fine, amani Kristusi mireha we tane sasarinei ampa, mai kariri fianai aino fafongfa dotu na Allai ne Kaiwofoa fo. ⁴Esarai tuti rahida bo botoru foi mani Allai duwiri na marareha rorong foi aha, kariri fianai aino dotu na Sempaisi ne Kaiwofo kontaia fo. ⁵Tuti dario Petrusi, mayeai we ne inontarai ewesuraya mandu fosa aha. ⁶Mayeai dario ne inontarai erariati fosa kiparai beyari, inontarai nanisa adareti ewepiarang wering sea (500+). Inontarai nanisa bitoya etarang paria sobu nina ne, mae maneiru teai ansaino emarareha ampa. ⁷Mayeai aha mani dario Yakobusi tuti tourai aha mani we ne rasulifosa kiparai beyari. ⁸Tuti wefuiari pari mani dario yau kontai, amani tefu yau na tantuma we iwerasuli wei. Rabuang bonani wiro nehu tarai kariri rasuli wei fosa kaha, wape yau mani nehu tarai toyari arikangno ne rahida mai we saubaununggamiai kaha. Weo Yesusi tefu yau tuti yuai yau we iwerasuli na tantuma na dario yau tonana fo.

⁹Weo na Seng Yesusi ne rasulinesa kiai, yau mani ne rasulio itawawa sewa di yau, tuti imasi we ahu yau we rasuli kaha, weo raminde iroaso Yesusi kaharai fo inari kanggani Allai ne jematineia fefe. ¹⁰Wape Allai dohong ne bengfo arora we yau wedaya nehu tarai tonina. Tuti Allai ne bengno dohonai arora nanai isobuai na mai tuti wetarai ampa. Weo na rasuline amea kiai mani, yauno irurai pari tuti ne Kaiwo Mahikai ne sewa ne. Wape tonanafo wiro na nehu mambiriune inari finana kaha,

mae na Allai ne bengno dohonai arora we yau fo aino weriria yau mani inari tonanane. ¹¹Ampafe Kaiwo Mahikai ne mesobuai ria mandoni kontai ki, na yau ete na rasuli siai fosa te, nanai wirowefiea kaha. Fi fuba sewa mani, fianai aino amewuwuai we meara nanai, meroasoai.

Kaiwo kariri inontaraine tasuwi na marareha rorong foi aha fo

¹²Ampafe masino amewuwuai we Kristusi suwi na marareha rorong foi ampa, tonana mani we fianie na mea manea eteyo inontarai emarareha nesa wirowesuwi na marareha rorong foi kahai nina? ¹³Weo masino tarai we inontarai emarareha nesa esuwi ahang kaha, nana mani Kristusi kontaio wirowAllai duwiri na marareha rorong foi ahang kahai kontai. ¹⁴Tuti masino Kristusi wirowesuwi na marareha rorong foi kaha, nana mani kaiwo amewuwua ne, amewuwuai funomai tuti mene meroasoawa meroasoai funomai kontai. Weo wirowefiea kahai kontafefe. ¹⁵Wiro nanai tera kaha mae, tonana mani, kasau ampa we fianai aino amemadurai kariri fi Allai niari fo nanai wirowmai kaha. Weo amewuwuai we Allai duwi Kristusi suwi na marareha rorong fi ampa fefe. Wape masino tarai we Allai duwi inontarai emarareha fosa kaha mani, tonana mani duwi Kristusi kahai kontai. ¹⁶Weo masino inontarai emarareha fosa esuwi kaha mani, nana mani Kristusi kontai wirowesuwi na marareha rorong foi kahai kontai. ¹⁷Tuti masino Kristusi wirowesuwi kaha mani, fianai aino meroasoai kariri fo kia fieai we mea kaha, tuti nana mani menayai na sasari rorong fe nendai. ¹⁸Finanai deinawiai kontai we inontarai eroaso Kristusio emararehara fosa kontai eworu ampa. ¹⁹Masino taenemitawanai we fianai aino Kristusi niari we tatane werea terai na nunei, nana mani na inontarai nunei kiai mani tataino taenemirorong fituayai sewa ne.

²⁰Wape wirowtonana kaha mae ne wetarai mani, Kristusi suwi na marareha rorong fe ampa. Finanai wefiainawiai fafong we inontarai emarareha nesa kontai ambori Allai duwisa na marareha rorong foi kontai ki. ²¹Weo inontarai manei wedaya mararehanei ma sinsung nufi nina. Tonanai kontai we na inontarai manei kontai, Allai duwi inontaraine tata na marareha rorong foi. ²²Weo toyari fafongfa Adami wedayara inontaraine tamarareha weo taweboyari riati fefe, tonanai kontai we tasuwi na marareha rorong foi ahang fo, weo taweboyari ria Kristusi fefe. ²³Wape mansiari-mansiari kariri ne rahidafo; reantenang mani Kristusi, i mani Allai duwiri kawuru ampa. Mayeai ne inontarai feriri tata ne tata aha ki, amani na rahida da aha ma foi. ²⁴Ne nanaia mani, mayeai Sengnei kife nunei. Rahida bonani Kristusi ambori kirai kobu ne aitetafosa kiai, amani mananu na doni konta fosa tuti mambiriu na doni konta fo, ainanaya dohong ne mambiriu wemananu fo we tane Dai Allai. ²⁵Weo todoni kontaio Kristusi yu wang mananu fo paria saha

tawang ne aitetafosa kiai na awengfo. ²⁶Ne aiteta wefui ai pari kirai kobui mani, mararehafoi. ²⁷Weo rabuang bei dotu toyari:

“Saha tawang fi kiai na doni konta foi na awengfo.”ⁿ

Fio ahuai we fi kiai na doni konta foi nani mani, kasau ampa we wiro Allai mantauni konta kaha, we andino dohong Kristusi wemananu we fi kiai nani kiai ne. ²⁸Allai niariri tonanaia mani, mayeai Kristusi mantauni disangkapa awebukafo we Allai, mano niariri wemananu we fi kiai na doni konta foi. Ampafe Allai mantauni ambori wemananu we fi fuba nani kiai.

²⁹Masino inontarai emarareha nesa Allai duwisa na marareha rorong foi ahang kaha, nana mani we fianie inontarai manea ewebaptisi we eriwangno inontarai mano emararehara fesa nina? Masino inontarai emarareha nesa esuwi ahang kaha mani enari ene koang nanai we fiani? ³⁰Tuti masino tonana kaha mani, we fianie rahida neungne amemainenang we amesodai dadirafo, tarahai pariao amemarareha kontai, na amewuwu Kristusi ne ninai? ³¹Doroi meaine, rahida neungne nehu fi iru ne, amani iwuwu Kristusi fo, wedaya kaiwasa enari kanggani yau pariao adareti imereha. Yo, finanai tarai! Wape fi siai yeoai nini tarai kontai! Amani enehukandorio mea, weo na nehu fi iru nani kontai, amani iwuwu Kristusi we mea fo, meroaso tane Seng Kristus Yesusi tuti merariati ampa. ³²Masino enari kanggani yau, amani enari yau parari toyari yapa andowa memuna na bendari Efesusi nini mani, tuti isodai finanai weo irurai we fi nunei ete fi inontaraine enemitituaita fo teraifa mani, kia fiani we yau rai? Weo inari tonanai mae inontaraine ambori tasuwi na marareha rorong foi ahang kaha, nana mani kia fieai we yau kahai arorawa. Ampafe masino mansuwi-suwi kaha mani,

“Tatampi tuti tatunung tamararising,

weo aha tea mani tamararehara ninai mae.”^o

³³Dohonao metua inontaraio enari ne karira fosa etofa wawera mea fe, weo mandoni dino firao inontarai niari ne karirafo mani, ambori ne bengfo nai werui mae dohong kariri wenani ne karira niari fo ki! Toyarine, mefarao mano eteyo wiro mansuwi-suwi kaha fosa mani, tourai aha mae mene tarai toyari ea kontai. ³⁴Metarabera mea we menemitituai kariri ne maifo aha tuti menari sasari aha fanai. Weo na mea manea wiro etaroanso Allai kaha, ampafe mamaya tuti ne tonanane.

**Paulusi medu na fiyiwansofo kariri tane tarainei
we suwi na marareha rorong foi aha fo**

³⁵Tarahio manea etutang berahai eteyo, “Na todoni wori Allai duwi inontarai emarareha fosa esuwi na marareha rorong foi aha fo? Tuti

ⁿ 15:27 Masmuri 8:6 ^o 15:32 Yesayai 22:13

Allai duwisara mani ene tarai todoni?” ³⁶Oh! Mano metutang tonanane mea mani mewebonggoi paria! Mewaitawanaifa weo aibongno tanami foi mani, fitatahueri ne tarai toyari mirehara, akawuru wori kiabaurai we sifu ki. ³⁷Tuti aibong tanami nani, patibu bong ete aibong siai wei foi kontai ki, wape wirow sifu tuti robong sentenang nani kaha, mae ne bongfoi terai andino sifu ne. ³⁸Tuti Allai mantauni niari aibong sifu nani robongfoi mesi we aibongfoi kariri ne dawiafo. Weo aibong tifu nei kiai, Allai niari ne robongfoi siai kariri ne dawiafo.

³⁹Fi kiaiarang nei ne taraifoi wirow mesi kiai kaha. Inontaraine ene taraifoi siai, andowanesa ene taraifoi siai, romufosa kontai ene taraifoi siai, tuti diangfosa kontai tonana. ⁴⁰Tonanai kontai we fi na rorafaisi tuti na nunei. Fi na rorafaisi ne taraifoi mesi kariri fi na nunei kaha. Fi na rorafaisi ne mehikaifo siai weru fi na nunei nengfo. ⁴¹Wofoi ne mehikaifo siai weru embaifo. Awahafai kontai ne mehikaifo siai kontai weru wofoi tuti embaifo. Tuti awahafosa kontai bei ne mehikaifo siai kontai weru bei.

⁴²Tonanai kontai we inontarai emararehao Allai duwisa weru mararehaorong foi aha fosa. Ene tarai arai na kamireiorong foi mani, ene tarai misuhia wekahofara dine. Wape ene tarai Allai duwiri aha foi mani, ene tarai wirow misuhi kaha dine. ⁴³Rahida bo tane tarainei saukaha kamireiorong foi mani kerira tuti finahang; wape rahida bo Allai duwiri suwi aha fo mani dedai sambewarai tuti wemambiriu. ⁴⁴Tane tarai arai nani mani tane tarai tamui na kahofa dine, wape tane tarai suwi aha foi mani tane taraiarang na Nuaninu Mirarebana foi dine.

Ampafe kariri na nufi ninai tane tarai bei ne, tonanai kontai we ambori tane tarai bei na rorafaisi kontai aha. ⁴⁵Kariri kaiwofeai dotu deyo,

“Inontarai mano reantenang foi, amani Adami,
i mani Allai niariria weinontarai,”^p

wape Adami mano wefuia foi mani, amani Kristusi, i mani nuaninuo wedaya kaiwasa etarang dine. ⁴⁶Fio da reantenang fo mani fi na nunei fine wirow fi rorafaisi kaha. Wape ne da wefuiai ma fo aino fi na rorafaisi ne. ⁴⁷Inontarai mano reantenang foi mani Allai samui na kahofa. Wape mano mandu foi, amani Kristusi, i mani na rorafaisi. ⁴⁸Inontarai nunesa mani ene tarai toyari Adami mano reantenang foi, amani Allai samusa na kahofa tuti emararehara rai, wape inontarai eroasoa nesa mani, ene tarai toyari Kristusi we etarang we fitaiwariafa. ⁴⁹Tata kontai tonanai, amani na ninai tane tarai toyari Adamio Allai samui na kahofa foi, ampafe ambori tane tarai kariri inontarai mano na rorafaisi foi ki, amani Kristusi.

⁵⁰Doroi meaine! Fio yeo imaduraifa we mewaitawana ne mani tonina, tane taraio na rika tuti tarai nini mani wirow suai to Allai ne weMananu rorong fo kaha, tuti tane taraio misuhi nei wirow suai to numainu nana kaha. ⁵¹Metarami ma! Yeikariri fio dadiwa feai kontai we mea we mewaitawanai, amani wirow tamararehara tahai kaha, wape Sempaaisi ambori yiwang tatara tahai ki. ⁵²Fininai ambori kawariai na tantuma, na rahida tatarami songgeri wefuiai pari foi dotu fo. Weo na rahida bo songgerifo dotu nanai, Allai ambori duwi inontarai emarareha fosa aha na ene taraio wirow misuhi ahang kaha foi, tuti tata kiai Allai yiwang tane tarainei kiai aha. ⁵³Weo tane taraio misuhi nini, todoni kontaio Allai yiwani na tane tarai weworuo wirow misuhi na wea kaha foi, tuti tane tarai na nunei yiwani na tane tarai na rorafaisi. ⁵⁴Tane taraio misuhi nini yiwani na tane tarai wirow misuhi na wea kaha foi, tuti tane taraio na nunei yiwani na tane tarai na rorafaisia mani, na rahida bonani fianai aino dotu na Sempaaisi ne Kaiwofo wetaraia finanai, amani kaiwo dotu tonina:

“Mararehafoi, Allai kiraikobui ampa!”^q

⁵⁵“Eeh! Mararehane waune,
nemu mambiriufei doni?

Mararehane waune,
nemu momufei doni?”^r

⁵⁶Mararehafoi ne memufoi mani sasarifo dine, amani inontarainesia kiai tane sasari wedaya tamarareha ki. Na tatohong sasari nani tasobu aiboi marareha foi weo tatapa Allai ne Hukumifo fefe. ⁵⁷Wape tatohong mahikai we Allai, weo wirow tasodai fi tonana fo ahang kaha, we taharaikobu fi kiai nani na tane Seng Yesus Kristusi ampa!

⁵⁸Ampafe, doroi enehuwawu meawa mea, tonana mani todoni kontaio metoaria mutu, wirow metau towana-tonina fianai. Metawing mene taraiwai sentenang we Sempaaisi we merufi wei! Ampafe metoaria mutu weo mewaitawanai we fi kiao menari we Sempaaisi fo, finanai ambori wetarai ki.

**Kaiwo kariri todoni jematifosa etohong fi
we efata jemati na Yerusalemi fo**

16 ¹Fio yeo imadurai aha nina mani, kariri doio meteo metohonai we mefata tane doroio inontarai Kristeni fosa naya fo. Kariri finanai yeyo menari kariri fianai aino yeyoai we jemati kiai na Galatia fosa enari kariria fo. ²Amani rahida bo reantenang foi na ari minggu neungne, mansiari-mansiari wau na fianai aino wobuaia fo, ru bera weaia watai na nemu munuwai. Dohonao metamang paria ira mau wori

^q 15:54 Yesayai 25:8 ^r 15:55 Hosea 13:14

mefanduhi finanaifa fanai. ³Kio ira mau wori yenatu inontarai maneiru teaio meroasosa wasa tuti inari kaiwo anatu bei kaririai we eha doi mefanduhiai nanai to Yerusalemia ki. ⁴Masino wati kaririai maia mani yauno yontai tuti etontai kontai ria yau ki.

Paulusi deisaha kariri todoni deyo dontai to bendari Korintusi fo

⁵Yeo yontai mau iwati mea ki, wape enehurorong we yontai riria nu Makedonia foi to Korintusi mau. ⁶Yontai mau isobu mea mani, tarahai inayai tourai ria mea na nanai akawuru wo, tarahio paria danunanangfo ne diru neung fo kai. Mayeai mefata yau yontai pari to katai siai yontai wea fo aha. ⁷Weo imaya we yontai mau ituambawa mea tourai tonanai mae yontai weru mea ahang kaha. Enehutawanai paria we Sempaisi eneo mani inayai waroi ria mea na nanai akawuru wo. ⁸Enehutituai tonanai, wape na ninaifa mani inayai na bendari Efesusi ninai paria rahida ohonsua rahida Pentakosta foi. ⁹Weo na ninai isobu rang bitoya tafifai we yau we inari fi fuba fo, finanai wedaya isodai dadira bitoya kontai ki na inontarai efau, wape enehutituai towea kaha, weo fi iru ne mani wetarai bitoya.

Timotiusi tutu Apolosi

¹⁰Masino Timotiusi dontai mau niayai rahang mea mani, metamang wei na mai ambori wiro niuruainso weansarai fanai. Weo i mani ne tarai kariri yau yufi we Sempaisi kontai. ¹¹Dohonao mane wahu tawani fanai. Mae mefatari ambori dontai na mai kariri ne rang rorong dontai wea fo, paria daraberahi aha ma sobu yau na mai. Weo yemang wei tuti doroi siai wei fosa kontai.

¹²Mae kariri tane doroi Apolosi mani, yenggoari paria we dontai ria doroi mano siai fosa we etontai mau etuambawa mea. Wape niuruainso wiro mai we dontai mau kaharai, ampafe kio sobu rahida mai wei mani ambori dontai mau ki.

Kaiwo arerai wefuiiai

¹³Metanansiau! Metoaria mutu na mene meroasoawa. Todoni kontaio mewemambiriu we metapa fifiani kontai, dohonao mewewiwing fanai.

¹⁴Fifianai aino menari fo, menari na menemiwawu.

¹⁵Yeyo menari fieai kontai, amani kariri Stefanusi. Mewaitawanai ampa weo i tuti ne munu rorong fo mani, ansaino reantenang pari eweKristeni na nu Akhaya wai ne. Ea etohong ene taraifo paria we erufi we efata Allai ne inontarai emararebana nesa. Ampafe, doroi meaine, yenggoa mea kontai, ¹⁶todoni kontaio metaramididau inontarai tonana nesa, tuti mandoni kontaio yufi paria riasa tonana fo, na fi eru we Sempaisi fo.

¹⁷Ifaraise paria we Stefanusi, Fortunatusi tuti Akhaikusi we itora ma ne. Itoru mani, itone tarai toyari itoriwang mea we itofata yau na ninai. ¹⁸Weo itonari yau ifaraise tuti enehurorongnei wemambiriu aha, kariri mea kontai we itowedaya mea menemirorongwai wemambiriu aha wa. Inontarai tonana nesa mani atosa kontai.

Etanatu mahikai we jemati Korintusi

¹⁹Jemati na nu Asia nesa etanatu mahikai we mea. Akwilai tuti Persekilai, kontai jemati efanduhisa na une munufoi, etanatu mahikaifeai na efaraise paria we mea kontai. ²⁰Tane doroi enayai na nina nesa kiai etanatu mahikai kontai we mea. Metanatu mahikai wawera mea na menemirorong mesi toyari inontarai Kristeni.

²¹Yenatu mahikaifeai kontai we mea, mantaung yau isoi na warahu nehu ne terai amani; Mahikai na yau, Paulusi.

²²Mandoni dino enewawu Sempaisi kaha mani, wenani sodai ne karirafo weruai! Maranatha! Sengwa wau, ro ahera ma!

²³Kadono Seng Yesusi dohong ne bengfo arora we mea. ²⁴Enehuwawu mea kiai na Kristus Yesusi. Antu.